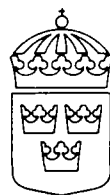

Regeringens proposition

1993/94:109

Fotografirättens integration i upphovsrättslagen

Prop.
1993/94:109

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 2 december 1993

Bengt Westerberg

Reidunn Laurén
(Justitiedepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås i huvudsak följande. Rätten till fotografier skall regleras i lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk. Lagen (1960:730) om rätt till fotografisk bild upphävs. Fotografiska verk skall i fortsättningen få samma skyddstid som konstverk, vilket innebär att skyddet upphör 50 år efter det år då uphovsmannen avled. För fotografier som inte uppfyller kravet på självständighet och originalitet, det s.k. verkshöjdskravet, skall skyddet upphöra 50 år efter det år då bilden togs. Innehållet i skyddet för alla fotografier utformas i enlighet med vad som gäller för konstverk. Detta innebär bl.a. att fotografen får skydd mot att hans fotografi återges i ändrat skick. Det innebär också att den s.k. beställarregeln, dvs. bestämmelsen om att rätten till ett beställt fotografi tillkommer beställaren, avskaffas.

De nya reglerna föreslås träda i kraft den 1 april 1994.

1	Förslag till riksdagsbeslut	3
2	Lagtext	4
2.1	Förslag till lag om ändring i lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk	4
2.2	Förslag till lag om ändring i lagen (1968:430) om mervärdeskatt	11
2.3	Förslag till lag om ändring i lagen (1979:611) om upphovsmannakonto	16
2.4	Förslag till lag om ändring i lagen (1980:612) om medling i vissa upphovsrättstvister	17
3	Ärendet och dess beredning	18
4	Nuvarande lagstiftning	19
5	Integrationen, skyddstiden och innehållet i skyddet	21
6	Den s.k. beställarregeln	26
7	Användningen av fotografier hos arkiv och museer	30
8	Visning av fotografier och konstverk i TV	32
9	Användningen av fotografier inom rättsvården	33
10	Följdlagstiftning	34
11	Vissa andra frågor	35
12	Ikraftträdande	36
13	Övergångsbestämmelser	36
14	Kostnadsaspekter	38
15	Specialmotivering	38
15.1	Förslaget till lag om ändring i lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk	38
15.2	Förslaget till lag om ändring i lagen (1968:430) om mervärdeskatt	44
15.3	Förslaget till lag om ändring i lagen (1979:611) om upphovsmannakonto	47
15.4	Förslaget till lag om ändring i lagen (1980:612) om medling i vissa upphovsrättstvister	48
Bilaga 1	Lagrådsremissens lagförslag	49
Bilaga 2	Lagrådets yttrande	61
Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde		62

1 Förslag till riksdagsbeslut

Prop. 1993/94:109

Regeringen föreslår att riksdagen

antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk,
2. lag om ändring i lagen (1968:430) om mervärdeskatt,
3. lag om ändring i lagen (1979:611) om upphovsmannakonto,
4. lag om ändring i lagen (1980:612) om medling i vissa upphovsrättstvister.

Regeringen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till lag om ändring i lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk

dels att 1, 10, 16, 26 b, 26 d, 26 e, 58, 61 och 62 §§ skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen skall införas en ny paragraf, 49 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

Den som skapat ett litterärt eller konstnärligt verk har upphovsrätt till verket, *vare sig det utgör* skönlitterär eller beskrivande framställning i skrift eller tal, datorprogram, musikaliskt eller sceniskt verk, filmverk eller alster av bildkonst, byggnadskonst eller brukskonst eller *det* har kommit till uttryck på annat sätt.

Den som *har* skapat ett litterärt eller konstnärligt verk har upphovsrätt till verket *oavsett om det är*

1. skönlitterär eller beskrivande framställning i skrift eller tal,
2. datorprogram, —
3. musikaliskt eller sceniskt verk,
4. filmverk,
5. *fotografiskt verk eller något annat* alster av bildkonst,
6. *alster* av byggnadskonst eller brukskonst, eller
7. *verk som* har kommit till uttryck på *något* annat sätt.

Till litterära verk hänförs kartor, samt även andra i teckning eller grafik eller i plastisk form utförda verk av beskrivande art.

Vad som i denna lag sägs om datorprogram skall i tillämpliga delar gälla även förberedande designmaterial för datorprogram.

10 §

Har ett verk registrerats såsom mönster enligt vad därom är stadgat, må utan hinder därav upphovsrätt till verket göras gällande.

Fotografisk bild eller kretsmönster i halvledarprodukter är icke föremål för upphovsrätt enligt denna lag. Om rätten till fotografisk bild och till sådant mönster finns särskilda bestämmelser.

Upphovsrätt till ett verk gäller även om verket har registrerats som mönster.

Upphovsrätt gäller inte till kretsmönster för halvledarprodukter. Om rätten till sådana kretsmönster finns särskilda bestämmelser.

16 §

De arkiv och bibliotek som avses i tredje och fjärde styckena har rätt att framställa exemplar av verk

De arkiv och bibliotek som avses i tredje och fjärde styckena har rätt att framställa exemplar av verk, dock inte datorprogram,

1. för bevarande-, kompletterings- eller forskningsändamål,
2. för utlämning till lånesökande av enskilda artiklar eller korta avsnitt eller av material som av säkerhetsskäl inte bör utlämnas i original eller
3. för användning i läsapparater.

I de fall som avses i första stycket 2 och 3 får exemplar framställas endast genom reprografiskt förfarande.

Rätt till exemplarframställning enligt denna paragraf har

1. de statliga och kommunala arkivmyndigheterna,
2. det arkiv som avses i lagen (1978:487) om pliktexemplar av skrifter och ljud- och bildupptagningar,
2. Arkivet för ljud och bild,

3. de vetenskapliga bibliotek och fackbibliotek som drivs av det allmänna samt

4. folkbiblioteken.

Regeringen får i enskilda fall besluta att vissa andra arkiv och bibliotek än de som anges i tredje stycket skall ha rätt till exemplarframställning enligt denna paragraf.

26 b §

Allmänna handlingar skall oavsett upphovsrätten tillhandahållas enligt 2 kap. tryckfrihetsförordningen.

Upphovsrätten till ett fotografiskt verk hindrar inte att verket används i rättsvårdens eller den allmänna säkerhetens intresse.

26 d §

De radio- och televisionsföretag som regeringen i enskilda fall beslutar får sända ut utgivna litterära och musikaliska verk, om avtalslicens gäller enligt 26 i §.

De radio- och televisionsföretag som regeringen i enskilda fall beslutar får sända ut utgivna litterära och musikaliska verk *samt offentliggjorda konstverk*, om avtalslicens gäller enligt 26 i §.

Första stycket gäller inte sceniska verk och inte heller andra verk om upphovsmannen har förbjudit företaget att sända ut verket eller det av andra skäl finns särskild anledning att anta att han motsätter sig utsändningen. Första stycket gäller inte sådan vidareutskickning som avses i 26 f §.

26 e §

Ett radio- eller televisionsföretag som har rätt att sända ut ett verk får ta upp verket på en anordning genom vilken det kan återges, om det görs

1. för användning vid egna utsändningar ett fåtal gånger under begränsad tid,
2. för att säkerställa bevisning om utsändningens innehåll eller
3. för att en statlig myndighet skall kunna utöva tillsyn över utsändningsverksamheten.

Upptagningar som avses i första stycket 2 och 3 får användas endast för de ändamål som anges där. Om sådana upptagningar har dokumentariskt värde, får de dock bevaras i *det arkiv som avses i lagen (1978:487) om pliktexemplar av skrifter och ljud- och bildupptagningar.*

Upptagningar som avses i första stycket 2 och 3 får användas endast för de ändamål som anges där. Om sådana upptagningar har dokumentariskt värde, får de dock bevaras i *Arkivet för ljud och bild.*

En statlig myndighet som har till uppgift att utöva tillsyn över reklamerna i ljudradio- och televisionsutsändningar får återge utsändningar i den omfattning som motiveras av ändamålet med tillsynen.

49 a §

Den som har framställt en fotografisk bild har uteslutande rätt att framställa exemplar av bilden och göra den tillgänglig för allmänheten. Rätten gäller oavsett om bilden används i ursprungligt eller ändrat skick och oavsett vilken teknik som utnyttjas.

Med fotografisk bild avses även en bild som har framställts genom ett förfarande som är jämförligt med fotografi.

Rätten enligt första stycket gäller till dess femtio år har förflutit efter det år då bilden framställdes.

Bestämmelserna i 2 § andra och tredje styckena, 3, 7-9 och 11 §§, 12 § första stycket, 13, 15, 16, 18-20 och 23 §§, 24 § första stycket, 25-26 b, 26 d-26 f, 26 i-28, 31-38, 41, 42 och 50-52 §§ skall tillämpas beträffande bilder som avses i denna paragraf. Är en sådan bild föremål för upphovsrätt, får denna rätt också göras gällande.

58 §

Rätt domstol i mål om ljudradio- eller televisionsutsändning i strid mot denna lag är Stockholms tingsrätt. Detsamma gäller i mål om ersättning som avses i 18 §, 26 a § första stycket, 26 i § tredje stycket eller 47 § och i mål i vilket motsvarande ersättning begärs på grund av en hänvisning i 45, 46, 48 eller 49 § samt i mål om ersättning för en sådan vidaresändning som avses i 26 f §.

Rätt domstol i mål om ljudradio- eller televisionsutsändning i strid mot denna lag är Stockholms tingsrätt. Detsamma gäller i mål om ersättning som avses i 18 §, 26 a § första stycket, 26 i § tredje stycket eller 47 § och i mål i vilket motsvarande ersättning begärs på grund av en hänvisning i 45, 46, 48, 49 eller 49 a § samt i mål om ersättning för en sådan vidaresändning som avses i 26 f §.

61 §

Föreskrifterna i 45, 47 och 48 §§ är tillämpliga på framförande, ljudupptagning samt ljudradio- och televisionsutsändning, som äger rum i Sverige. Dessutom tillämpas föreskrifterna i 45 § på framföranden av den som är svensk medborgare eller har sin vanliga vistelseort i Sverige, föreskrifterna i 47 § på ljudupptagningar vars framställare är svensk medborgare eller svensk juridisk person eller har sin vanliga vistelseort i Sverige och föreskrifterna i 48 § på utsändningar av radio- eller televisionsföretag som har sitt säte här i landet. Föreskrifterna i 46 § tillämpas på alla ljudupptagningar och på sådana upptagningar av filmverk vars framställare är svensk medborgare eller svensk juridisk person eller har sin vanliga vistelseort i Sverige liksom på sådana upptagningar av filmverk som äger rum i Sverige.

Vad i 49 § stadgas är tillämpligt på arbete, framställt av svensk medborgare eller svensk juridisk person eller av den som här har sin vanliga vistelseort, så ock eljest på arbete som först utgivits i Sverige.

Föreskrifterna i 49 § tillämpas på arbeten vars framställare är svensk medborgare eller svensk juridisk person eller har sin vanliga vistelseort i Sverige liksom på arbeten som först utgivits i Sverige.

Av föreskrifterna i 49 a § tillämpas hänvisningen till 50 och 51 §§ på alla fotografiska bilder och övriga föreskrifter på fotografiska bilder

1. vars framställare är svensk medborgare eller har sin vanliga vistelseort i Sverige eller

2. som först har utgivits i Sverige eller samtidigt i Sverige och utomlands eller

3. som har infogats i en byggnad eller annan anordning som är fast förenad med marken, om byggnaden eller anordningen är belägen i Sverige.

Vid tillämpning av tredje stycket 2 anses utgivningen ha skett samtidigt, om bilden har utgivits i Sverige inom trettio dagar efter utgivningen utomlands.

62 §

Regeringen äger, under förutsättning av ömsesidighet, meddela föreskrifter om denna lags tillämpning med avseende å annat land. Föreskrift må ock meddelas om tillämpning av lagen på verk, som först utgivits av mellanfolklig organisation, samt på icke utgivet verk, som dylik organisation äger utgiva.

Regeringen får under förutsättning av ömsesidighet meddela föreskrifter om denna lags tillämpning med avseende på andra länder. Regeringen får också meddela föreskrifter om lagens tillämpning på verk och fotografiska bilder som först har utgivits av en mellanfolklig organisation och på inte utgivna verk och fotografiska bilder som en sådan organisation får ge ut.

1. Denna lag träder i kraft den 1 april 1994, då lagen (1960:730) om rätt till fotografisk bild skall upphöra att gälla.

2. Med de undantag som anges i punkterna 3-7 tillämpas de nya föreskrifterna även på verk och fotografiska bilder som har kommit till före ikraftträdandet.

3. Sådana exemplar av en fotografisk bild som har framställts med stöd av äldre föreskrifter, får även i fortsättningen fritt spridas och visas. De nya föreskrifterna tillämpas inte heller i övrigt när det gäller åtgärder som har gjorts eller rättigheter som har förvärvats före

ikraftträdandet.

4. Bestämmelserna om upphovsrättens giltighetstid i 43 och 44 §§ tillämpas på fotografiska verk som har kommit till före ikraftträdandet endast under förutsättning att skyddstiden enligt äldre bestämmelser inte har löpt ut vid ikraftträdandet.

5. Bestämmelsen om skyddstid i 49 a § tredje stycket tillämpas på fotografiska bilder som har kommit till före ikraftträdandet endast under förutsättning att skyddstiden enligt äldre bestämmelser inte har löpt ut vid ikraftträdandet.

6. Om de nya föreskrifterna i fråga om en viss fotografisk bild medför en kortare skyddstid än den som följer av äldre bestämmelser, skall de äldre bestämmelserna om skyddstid tillämpas.

7. Bestämmelsen i 10 § andra stycket tillämpas inte på kretsmönster som kom till före den 1 april 1987.

2.2 Förslag till lag om ändring i lagen (1968:430) om Prop. 1993/94:109 mervärdeskatt

Härigenom föreskrivs att 2 a och 60 §§ samt punkt 7 av anvisningarna till 8 § lagen (1968:430) om mervärdeskatt skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 a §

Med export förstås enligt denna lag att vara levereras eller tjänst tillhandahålls utom landet.

Som export räknas även, om inte annat följer av sjunde stycket eller anvisningarna, leverans av vara inom landet

1) om direkt utförsel av varan ombesörjs av speditör eller fraktförare,

2) till utländsk företagare, som hämtar varan här i landet för direkt utförsel, om varan är avsedd för verksamhet som företagaren bedriver i utlandet,

3) i frihamn om varan ej är avsedd att användas i frihamnen,

4) till fartyg eller luftfartyg i utrikes trafik eller för bruk eller omsättning på sådant fartyg eller luftfartyg,

5) för försäljning i exportbutik enligt 46 § andra stycket tullagen (1987:1065),

6) om varan är personbil eller motorcykel som vid leveransen är införd i exportvagnsförteckning.

Som export räknas även, om inte annat följer av anvisningarna,

1) tjänst som avser fartyg eller luftfartyg i utrikes trafik, härunder inbegripet upplåtelse av hamn eller flygplats, eller tjänst som avser utrustning eller annan vara för användning på sådant fartyg eller luftfartyg,

2) annan tjänst än uthyrning, om tjänsten avser vara, som införts till landet endast för tjänsteprestationen i fråga för att därefter utföras ur landet,

3) förmedling av vara eller av tjänst åt utländsk uppdragsgivare,

4) transport direkt till eller från utlandet eller förmedling av sådan transport,

5) transport eller annan tjänst inom landet som avser importvara eller exportvara och som speditör eller fraktförare tillhandahåller utländsk uppdragsgivare i samband med importen eller utförseln,

6) lastning, lossning eller annan tjänst i hamn- eller flygplatsverksamhet med avseende på vara från eller till utrikes ort,

7) kontroll eller analys av vara åt utländsk uppdragsgivare,

- 8) lagring eller förvaring av vara åt utländsk uppdragsgivare,
 9) annonsering eller annan reklam åt utländsk uppdragsgivare,
 10) tjänst som avser fastighet i annat land,
 11) produktutveckling, projektering, ritning, konstruktion eller därmed jämförlig tjänst åt utländsk uppdragsgivare,
 12) upplåtelse eller överlåtelse åt utländsk användare av rätt till patent, nyttjanderätt till konstruktion eller uppfinning, mönsterrätt, varumärkesrätt, rätt som omfattas av lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk *eller av lagen (1960:730) om rätt till fotografisk bild* samt rätt att utnyttja sådana system och program för automatisk databehandling som inte är skyddade genom *förstnämnda lag*,
 12) upplåtelse eller överlåtelse åt utländsk användare av rätt till patent, nyttjanderätt till konstruktion eller uppfinning, mönsterrätt, varumärkesrätt, rätt som omfattas av lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk samt rätt att utnyttja sådana system och program för automatisk databehandling som inte är skyddade genom *den lagen*,
 13) automatisk databehandling samt utarbetande av system eller program för automatisk databehandling åt utländsk uppdragsgivare,
 14) tillhandahållande av information åt utländsk uppdragsgivare,
 15) skrivtjänst och översättningstjänst åt utländsk uppdragsgivare,
 16) annan tjänst av ekonomisk, juridisk, administrativ eller därmed jämförbar art åt utländsk uppdragsgivare,
 17) upplåtelse för trafik av bro eller tunnel mellan Sverige och annat land.

Även omsättning av vara eller tjänst på fartyg eller luftfartyg i utrikes trafik räknas som export. Detsamma gäller reparation och leverans av vara, när tillhandahållandet sker åt utländsk företagare, som ej är skattskyldig, inom ramen för garantiåtagande som gjort av denne.

Som export räknas vidare bärgning och reparation av lastbil, buss eller släpvagn till sådant fordon eller leverans av utrustning till sådant fordon, om fordonet är registrerat eller hemmahörande i annat land och tillhandahållandet sker i anslutning till fordonets användning för yrkesmässig transport här i landet.

Har skattskyldig levererat vara här i landet till köpare som är bosatt utom landet anses leveransen, om ej annat följer av anvisningarna, ha skett genom export under förutsättning att säljaren i sina räkenskaper har antingen ett intyg, utfärdat av en av skattemyndigheten godkänd intygsgivare, som visar att köparen i nära anslutning till leveransen har medfört varan vid utresa ur landet, eller handling som visar att

köparen i nära anslutning till leveransen har medfört varan vid inresa i annat land. Finns särskilda skäl kan skattemyndigheten medge att leverans som avses i första meningen anses ha skett genom export även om där angivna handlingar inte förekommer.

Leverans av varor till fartyg på linjer mellan Sverige, Danmark, Finland och Norge för försäljning från kiosk eller liknande försäljningsställe ombord räknas som export enligt andra stycket 3) eller 4) endast då fråga är om spritdrycker, vin, starköl, öl, tobaksvaror, parfym, kosmetiska preparat och toalettmedel samt choklad- och konfektyrvaror.

(Se vidare anvisningarna.)

60 §

Vid import skall mervärdeskatt erläggas av importören för följande tjänster

1. reklamtjänst,
2. automatisk databehandling och utarbetande av system eller program för automatisk databehandling,
3. tillhandahållande av information,
4. tjänst avseende fastighet i Sverige,
5. skrivtjänst och översättningstjänst,
6. upplåtelse eller överlåtelse av rätt till patent, nyttjanderätt till konstruktion eller uppfinning, mönsterrätt, varumärkesrätt, rätt som omfattas av lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk *eller av lagen (1960:730) om rätt till fotografisk bild* samt rätt att utnyttja sådana system eller program för automatisk databehandling som inte är skyddade genom *den lagen om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk*,
7. kontroll eller analys av vara,
8. annan tjänst av ekonomisk, juridisk, administrativ eller därmed jämförlig art.

Med import av tjänst avses att en tjänst som skall tillgodogöras inom landet tillhandahålls eller förmedlas av en utländsk företagare som inte är skattskyldig här i landet. Skatteplikten avser endast tjänst som skulle ha varit skattepliktig om den tillhandahållits eller

förmedlats av någon som är skattskyldig här i landet.

Skatt enligt denna paragraf skall inte erläggas

1. av staten eller en kommun,
2. av den som, om tjänsten anskaffats inom landet, skulle ha haft rätt till avdrag motsvarande hela den ingående skatten,
3. om importen inte sker i en yrkesmässig verksamhet och dess sammanlagda beskattningsvärde uppgår till högst 30 000 kronor för beskattningsåret.

Skyldighet att erlagga skatt enligt denna paragraf medför inte rätt till avdrag för ingående skatt enligt 17 §. Avser erlagd skatt import av tjänst som delvis är hänförlig till skattepliktig verksamhet, får dock avdrag göras på sätt som anges i andra stycket tredje meningen anvisningarna till 17 §.

Anvisningar till 8 §

7. Undantaget från skatteplikt enligt 8 § 5 gäller

a) upplåtelse eller överlåtelse av rättighet som omfattas av 1, 4 eller 5 § lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk, dock inte såvitt avser reklamalster eller system och program för automatisk databehandling och inte heller film, videogram eller annan jämförlig upptagning som avser information,	a) upplåtelse eller överlåtelse av rättighet som omfattas av 1, 4 eller 5 § lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk, dock inte såvitt avser <i>fotografier</i>, reklamalster eller system och program för automatisk databehandling och inte heller film, videogram eller annan jämförlig upptagning som avser information,
b) överlåtelse eller import av <i>sådant</i> alster av bildkonst som avses i 1 § nämnda lag och som ägs av upphovsmannen eller dennes dödsbo,	b) överlåtelse eller import av <i>sådana</i> alster av bildkonst som avses i 1 § nämnda lag och som ägs av upphovsmannen eller dennes dödsbo <i>och inte utgör fotografiska verk</i>,
c) en utövande konstnärs framförande av ett litterärt eller konstnärligt verk samt rättighet i fråga om ljud- eller bildupptagning av sådant framförande,	
d) konserter samt cirkus-, biograf-, teater-, opera-, balett- och därmed jämförliga föreställningar,	
e) biblioteksverksamhet i form av tillhandahållande av böcker, tidskrifter, tidningar, ljud- och bildupptagningar, reproduktioner av bildkonst samt bibliografiska upplysningar,	

f) arkivverksamhet i form av förvaring och tillhandahållande av arkivhandlingar och uppgifter därur,

g) museiverksamhet i form av utställning för allmänheten och tillhandahållande av föremål för utställning,

h) tjänst avseende framställning, kopiering eller annan efterbehandling av kinematografisk film som avser annat än reklam eller information.

Denna lag träder i kraft den 1 april 1994.

2.3 Förslag till lag om ändring i lagen (1979:611) om upphovsmannakonto Prop. 1993/94:109

Häri genom föreskrivs att 1 § lagen (1979:611) om upphovsmannakonto skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

Vid taxering till statlig och kommunal inkomstskatt kan fysisk person, på de villkor och i den omfattning som anges i denna lag, få uppskov med beskattning av sådan intäkt av näringsverksamhet som tillkommit honom i egenskap av upphovsman enligt lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk (upphovsmannaintäkt). Uppskov medges inte om den skattskyldige har avlidit under beskattningsåret.

Vid taxering till statlig och kommunal inkomstskatt kan fysisk person, på de villkor och i den omfattning som anges i denna lag, få uppskov med beskattning av sådan intäkt av näringsverksamhet som tillkommit honom i egenskap av upphovsman enligt lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk (upphovsmannaintäkt). Uppskov medges inte om den skattskyldige har avlidit under beskattningsåret *och inte heller om intäkten avser fotografiska verk.*

Delägare i handelsbolag eller i dödsbo, för vilket reglerna om handelsbolag skall tillämpas, har inte rätt till uppskov för bolagets eller dödsboets inkomst.

Denna lag träder i kraft den 1 april 1994.

2.4 Förslag till lag om ändring i lagen (1980:612) om Prop. 1993/94:109 medling i vissa upphovsrättstvister

Härigenom föreskrivs att 1 § lagen (1980:612) om medling i vissa upphovsrättstvister skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

Denna lag tillämpas när det uppstår en tvist om ingående av ett avtal vilket utgör en förutsättning för en avtalslicens enligt 13 § lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk. Lagen tillämpas även vid motsvarande tvister vilka kan föreligga dels till följd av hänvisningarna till 13 § i 45, 46 och 49 §§ lagen om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk och i 7 a § lagen (1960:730) om rätt till fotografisk bild, dels när avtal om den aktuella exemplarframställningen skall ingås med svenska radio- eller televisionsföretag till följd av företagets rätt enligt 48 § lagen om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk.

Denna lag tillämpas när det uppstår en tvist om ingående av ett avtal vilket utgör en förutsättning för en avtalslicens enligt 13 § lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk. Lagen tillämpas även vid motsvarande tvister vilka kan föreligga dels till följd av hänvisningarna till 13 § i 45, 46, 49 och 49 a §§ lagen om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk, dels när avtal om den aktuella exemplarframställningen skall ingås med svenska radio- eller televisionsföretag till följd av företagets rätt enligt 48 § nämnda lag.

Denna lag träder i kraft den 1 april 1994.

I prop. 1992/93:214 lade regeringen fram förslag på grundval av Upphovsrättsutredningens arbete. Som framgår av propositionen avslutades detta arbete med att utredningen år 1990 lade fram sitt slutbetänkande, Översyn av upphovsrättslagstiftningen (SOU 1990:30). Förslagen i propositionen antogs av riksdagen (se bet. 1992/93:LU44 och rskr. 1992/93:413).

I slutbetänkandet föreslog utredningen att lagen (1960:730) om rätt till fotografisk bild (fotografilagen) skulle upphävas och att rätten till fotografier i stället skulle regleras i lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk (upphovsrättslagen). I anslutning härtill - och som en konsekvens av integreringen av fotografirätten i upphovsrättslagen - föreslog utredningen vissa förstärkningar av skyddet för fotografier. Den viktigaste förstärkningen var att skyddstiden skulle förlängas. Betänkandet har remissbehandlats.

I propositionen anförde föredragande statsrådet *att* det inom EG förbereddes ett direktiv angående harmonisering av de skyddstider som gäller för bl.a. upphovsrätten och fotografirätten, *att* det kunde förväntas att det i direktivet skulle bli fastslaget exakt vilken skyddstid som - också övergångsvis - skall gälla för bl.a. fotografier, *och att* det mot den bakgrunden var mindre lämpligt att vid tidpunkten för propositionen lägga fram förslag om ändrad skyddstid för fotografier, eftersom mycket talade för att reglerna i sådant fall inom kort skulle få ändras igen. Föredragandens slutsats var att integreringen av fotografirätten i upphovsrättslagen inte borde genomföras förrän klarhet hade vunnits när det gällde innehållet i direktivet om skyddstider. Hon konstaterade att motsvarande integrering var aktuell i övriga nordiska länder (utom Island) och att företrädare för vederbörande departement i dessa länder också hade intagit ståndpunkten att reformen inte borde genomföras förrän den berörda klarheten hade vunnits. Föredraganden förklarade sig emellertid positiv till integreringen och anförde att hon avsåg att snarast återkomma till frågan. Regeringen anslöt sig till föredragandens överväganden (prop. 1992/93:214 s. 45-49).

Vid behandlingen av propositionen i riksdagen anförde lagutskottet bl.a. att det fanns anledning att räkna med att en gemensam ståndpunkt (s.k. common position) beträffande EG-direktivet om skyddstider skulle föreligga inom kort och att direktivet skulle avse fotografier som utgör verk i upphovsrättslig mening men inte övriga fotografier; beträffande sådana fotografier skulle alltså den nationelle lagstiftaren ha frihet att bestämma vilka regler som skall gälla. Utskottet framhöll dels att det är synnerligen angeläget att fotografier som kan anses som verk i upphovsrättslig mening snarast blir

jämställda med annan bildkonst, dels att förslag till nödvändig lagstiftning bör läggas fram så snart det är möjligt att dra säkra slutsatser om huvuddragen i det kommande EG-direktivet. Vad utskottet anfört beslöt riksdagen att som sin mening ge regeringen till känna (se bet. 1992/93:LU44 s. 14-17 och rskr. 1992/93:413).

Den 22 juli 1993 antogs i EG:s råd en gemensam ståndpunkt rörande direktivet om skyddstider. Dokumentet har det innehåll som det - enligt vad lagutskottet anförde - fanns anledning att räkna med. Det förhållandet att behandlingen inom EG av förslaget till direktiv avancerat så långt att en gemensam ståndpunkt har nåtts innebär att tillräckligt säkra slutsatser om direktivets slutliga innehåll nu kan dras. Direktivarbetet hindrar alltså inte längre att förslag på grundval av Upphovsrättsutredningens arbete läggs fram om en integrering av fotografirätten i upphovsrättslagen. Denna proposition innehåller ett sådant förslag.

En sammanfattning av betänkandet SOU 1990:30 finns som bilaga 2 till prop. 1992/93:214. De lagförslag som lades fram i betänkandet finns som bilaga 4 och en förteckning över remissinstanserna finns som bilaga 6 till samma proposition. En sammanställning av remissyttrandena har gjorts inom Justitiedepartementet och finns tillgänglig i lagstiftningsärendet (dnr 90-1010).

Motsvarande utredningar har arbetat i övriga nordiska länder. Departementsbehandlingen av utredningarnas respektive förslag har präglats av nordiskt samarbete. Omfattande samråd har således förekommit mellan företrädare för vederbörande departement i de nordiska länderna. Som framgår nedan och av nyssnämnda proposition har samrådet i mycket stor utsträckning resulterat i en gemensam syn på vilka förslag till förändringar i gällande regler som bör läggas fram.

Lagrådet

Regeringen beslutade den 21 oktober 1993 att inhämta Lagrådets yttrande över de lagförslag som finns i *bilaga 1*. Lagrådets yttrande finns i *bilaga 2*. Lagrådet lämnade förslagen utan erinran. I förhållande till lagförslagen i bilaga 1 har i propositionen gjorts några mindre ändringar i lagförslag 1 (jfr avsnitt 11).

4 Nuvarande lagstiftning

Enligt 1 kap. upphovsrättslagen har författare, kompositörer, konstnärer och andra som skapar litterära och konstnärliga verk vissa tidsbegränsade rättigheter till sina verk. Rättigheterna uppkommer när verket har skapats och varar normalt i 50 år efter upphovsmannens

dödsår.

Rättigheterna består av den ekonomiska rätten och den ideella rätten. Den ekonomiska rätten har två delar, nämligen rätten att framställa exemplar av verket och rätten att göra verket tillgängligt för allmänheten. Verket görs tillgängligt för allmänheten dels när det framförs offentligt, dels när det visas offentligt och dels när exemplar av det sprids till allmänheten.

Också den ideella rätten består av två delar. För det första har upphovsmannen rätt att i den omfattning och på det sätt som god sed kräver bli angiven när exemplar av hans verk framställs eller verket görs tillgängligt för allmänheten. För det andra har han rätt att motsätta sig såväl att verket ändras så att hans litterära eller konstnärliga anseende eller egenart kränks som att verket görs tillgängligt för allmänheten i en sådan form eller i ett sådant sammanhang som är kränkande för honom.

Beträffande den ekonomiska rätten gäller en rad inskränkningar. En viktig sådan inskränkning är rätten för var och en att för enskilt bruk framställa enstaka exemplar av offentliggjorda verk.

I 5 kap. upphovsrättslagen finns regler om s.k. närstående rättigheter, dvs. rättigheter som står upphovsrätten nära. Dessa tillkommer utövande konstnärer (artister, musiker, sångare m.fl.), producenter av fonogram (grammofonskivor och andra ljudinspelningar) och filmer (biografilm och andra inspelningar av filmverk) samt radio- och TV-företag. Dessutom skyddas producenter av kataloger, tabeller och andra sådana arbeten i vilka ett stort antal uppgifter har sammanställts. Nämda kategorier av rättighetshavare har härigenom viss tidsbegränsad rätt till sina prestationer.

Rätten till fotografiska bilder regleras för närvarande i fotografilagen. Skyddet enligt denna lag gäller för alla slags fotografier, oavsett om de utgör verk i upphovsrättslig mening eller ej. Den som har framställt en fotografisk bild har ensamrätt när det gäller att framställa exemplar av bilden och visa den offentligt. Han har också en ideell rätt motsvarande den som gäller för uphovsmän. Rättigheterna uppkommer när bilden framställs och varar för fotografier som har konstnärligt eller vetenskapligt värde normalt i 50 år efter fotografens dödsår och för övriga fotografier i 25 år efter framställningsåret.

Beträffande såväl de närstående rättigheterna som fotografirätten gäller inskränkningar motsvarande dem som gäller för den egentliga upphovsrätten.

Den nämnda lagstiftningen tillämpas i första hand på svenska verk och prestationer. Genom Sveriges anslutning till olika internationella konventioner på området tillämpas emellertid bestämmelserna i betydande utsträckning också på verk och prestationer med ursprung utomlands.

På den egentliga upphovsrättens område finns Bernkonventionen för

skydd av litterära och konstnärliga verk och Världskonventionen om upphovsrätt. Sverige ger skydd enligt upphovsrättslagen och fotografilagen åt verk och fotografier från stater som är anslutna till någon av dessa konventioner. Regler härom finns i förordningen (1973:529) om tillämpning av upphovsrättslagen och fotografilagen med avseende på andra länder och områden, m.m.

Upphovsrättslagen och fotografilagen motsvaras av nästan lika-lydande lagar i de övriga nordiska länderna. Denna likhet är betydelsefull både för den omfattande handeln med rättigheter mellan de nordiska länderna och för ländernas möjligheter att i internationella sammanhang hävda sin syn på upphovsrätten. Mot den bakgrunden är det naturligt att, som redan har anförts, det nordiska samarbetet har varit omfattande under beredningen av detta lagstiftningsärende.

5 Integrationen, skyddstiden och innehållet i skyddet

Regeringens förslag: Rätten till fotografier skall regleras i upphovsrättslagen och fotografilagen skall upphävas.

Fotografiska verk skall skyddas enligt 1 kap. upphovsrättslagen under samma tid som andra konstverk, vilket innebär att skyddet upphör 50 år efter det år då upphovsmannen avled. Fotografier som inte är verk skall skyddas enligt en ny bestämmelse i 5 kap. upphovsrättslagen som en närstående rättighet; skyddet upphör 50 år efter det år då bilden framställdes. De båda skyddsformerna ges ett likartat innehåll.

Utredningens förslag: Överensstämmer till stora delar med regeringens. Utredningen föreslog emellertid att fotografier utan verkshöjd skall skyddas som om de vore konstverk, vilket innebär att de skyddas enligt 1 kap. upphovsrättslagen och att skyddet upphör 50 år efter det år då upphovsmannen avled (SOU 1990:30 s. 111-133 och 148-149).

Remissinstanserna: När det gäller den lagtekniska frågan huruvida rätten till fotografier skall regleras i upphovsrättslagen är opinionen splittrad. Flertalet instanser är negativa till förslaget att fotografier utan verkshöjd skall skyddas som om de vore konstverk; flera har framhållit risken för att verksbegreppet urvattnas.

Skälen för regeringens förslag: Regeringen behandlar inledningsvis frågan huruvida fotografilagen bör behållas eller rätten till fotografier regleras i upphovsrättslagen.

Redan i 1960 års proposition med förslag till upphovsrättslagen och fotografilagen uttalades att principiella synpunkter ger stöd för att kvalificerade fotografier bör skyddas inom upphovsrätten. Vid den tidpunkten talade emellertid önskan att skapa likhet mellan de

nordiska lagarna för lösningen att reglera skyddet för samtliga fotografiska bilder i en särskild lag, och den lösningen valdes därför. Enligt propositionen skulle skyddet för alla fotografier upphöra 25 år efter framställningsåret (prop. 1960:17 s. 101-102).

Vid behandlingen av propositionen i riksdagen anförde första lagutskottet att fotografier som har vetenskapligt eller konstnärligt värde borde skyddas under en tidsrymd som motsvarade den vilken skulle gälla för verk enligt upphovsrättslagen; skyddet skulle alltså i princip upphöra 50 år efter fotografens dödsår. För att ett fotografi skall anses ha ett sådant värde skall det enligt utskottet uppfylla ett kvalitetskrav som nära överensstämmer med det som ligger till grund för det upphovsrättsliga begreppet verk (bet. 1960:1LU41 s. 90). Riksdagen beslöt i enlighet med utskottets betänkande. Bestämmelserna om skyddstid för fotografier togs in i 15 § fotografilagen.

Enligt 1 kap. upphovsrättslagen skyddas i princip alla former av litterärt eller konstnärligt skapande, förutsatt att det som har framställts utgör ett verk. För att alstret skall anses utgöra ett verk krävs att det uppfyller kravet på s.k. verkshöjd. Med detta avses att alstret måste uppvisa ett mått av självständighet och originalitet. Om kravets närmare innebörd uttalades i propositionen att det är tydligt att några fasta och fullt klara gränslinjer inte kan dras upp lagstiftningsvägen och att det i stället får ankomma på rättsvetenskap och praxis att närmare bestämma innebörden (se s. 49).

I 10 § andra stycket upphovsrättslagen föreskrivs emellertid, i överensstämmelse med de förarbetsuttalanden som refererats ovan, att fotografiska bilder inte är föremål för upphovsrätt. De skyddas i stället av fotografilagen.

Skydd enligt fotografilagen ges som framgått åt alla fotografiska bilder, oavsett om de uppfyller några kvalitetskrav eller inte. Här yppar sig alltså en grundläggande skillnad mellan fotografilagen och 1 kap. upphovsrättslagen. Som framgår av 1 § andra stycket fotografilagen avses med fotografisk bild en bild som framställts genom fotografi eller därmed jämförligt förfarande. Begreppet definieras i förarbetena som en bild vilken "uppkommit under inverkan av ljus på därför känsliga ämnen" (SOU 1956:25 s. 470).

Det bör enligt regeringens mening sakna betydelse huruvida ett konstverk har framställts genom fotografisk teknik eller på annat sätt när det gäller att bestämma vilka skyddsregler som skall gälla för konstverket. Såväl praktiska som kulturpolitiska skäl talar för att fotografiska verk och andra konstverk behandlas lika. Som framgår av avsnitt 3 ovan har riksdagen också nyligen uttalat att det är synnerligen angeläget att fotografiska verk snarast blir jämställda med annan bildkonst. Det anförda talar för att skyddet för fotografiska verk bör regleras i upphovsrättslagen.

Vidare hör rättighetshavarna till fotografier, även bilder som inte

utgör verk, skyddas mot att bilderna återges i ändrat skick. Skydd i detta avseende har blivit allt viktigare på senare tid med hänsyn till den tekniska utvecklingen; möjligheterna att förändra bilder med hjälp av datateknik och elektronik har ökat kraftigt. Att skyddet enligt fotografilagen mot återgivande i ändrat skick inte är tillfredsställande illustreras av rättsfallet NJA 1989 s. 315, där en tecknare ansågs ha haft rätt att använda ett fotografi som förlaga för en teckning. Rättsläget kan förändras på önskvärt sätt om rätten till fotografier regleras i upphovsrättslagen, varvid fotografierna ges det skydd mot återgivande i ändrat skick som följer av den lagens regler.

Ett ytterligare skäl för att reglera fotografiskyddet i upphovsrättslagen är följande. Allmänheten och näringslivet kommer i stor utsträckning i kontakt med de frågor som regleras i upphovsrättslagen och fotografilagen. Det är därför av synnerlig vikt att regleringen har en utformning som är så enkel och klar som förhållandena medger. Med hänsyn till bl.a. regeringens nedan redovisade inställning avseende vilket innehåll skyddet för fotografier bör ha, bidrar det till enkelhet och överskådlighet i regleringen att fotografilagen upphävs och att bestämmelser om fotografirätten tas in i upphovsrättslagen. Regeringen föreslår därför att så sker.

Upphovsretsutredningen har föreslagit att alla fotografier, även de som inte utgör verk, skall behandlas som konstverk enligt upphovsrättslagen, vilket innebär att de skyddas enligt 1 kap. upphovsrättslagen och att skyddet upphör 50 år efter fotografens dödsår. Många remissinstanser har invänt att det är olämpligt att ge skydd enligt 1 kap. upphovsrättslagen till objekt som inte uppfyller det krav på verkshöjd som ställs i 1 § i lagen. Om utredningens förslag på denna punkt skulle genomföras, skulle vissa objekt - fotografier - få skydd enligt kapitlet på grund av att de är framställda med viss teknik medan det för alla andra objekt skulle ställas krav på verkshöjd. Flera remissinstanser har hävdade att detta kan medföra att verksbegreppet urvattnas.

Regeringen delar de farhågor som dessa instanser har gett uttryck för. Regeringen anser att det är av vikt att upprätthålla principen om att endast alster som uppfyller kravet på verkshöjd har skydd enligt 1 kap. upphovsrättslagen.

Frågan är då hur regleringen av fotografirätten lämpligen bör utformas inom ramen för upphovsrättslagen, om nyssnämnda princip skall bibehållas. Regeringen har beträffande denna fråga särskilt tagit fasta på ett förslag som har framställts i remissyttrandet från Stockholms tingsrätt. Tingsrätten har anfört att fotografiska verk bör skyddas enligt 1 kap. upphovsrättslagen medan fotografier som saknar verkshöjd bör behandlas i en ny bestämmelse om närstående rättigheter i 5 kap. upphovsrättslagen. Fotografier som saknar verkshöjd skulle därvid få ett skydd som inte är lika starkt som det

skydd vilket skulle tillkomma fotografiska verk. Tingsrättens förslag överensstämmer i princip med förslagen från de danska och norska upphovsrättsutredningarna och motsvarar i allt väsentligt vad som redan är gällande rätt i Tyskland och Island.

Mot tingsrättens förslag kan invändas att det medför att fotografier i det praktiska rättslivet måste indelas i två kategorier - fotografiska verk och övriga fotografier - samt att denna indelning kan vara vanskelig att göra. Mot detta kan dock följande anföras. För det första måste vid handläggningen av upphovsrättsliga frågor ständigt göras bedömningen huruvida det alster saken gäller uppfyller kravet på verkshöjd. Det kan inte antas att denna bedömning skulle vara svårare att göra beträffande fotografier än i fråga om andra alster av litterär eller konstnärlig verksamhet. För det andra blir bedömningen inte aktuell så ofta när det gäller fotografier som beträffande andra alster, eftersom fotografierna - till skillnad mot andra alster - har skydd även om de inte utgör verk. Om skyddet för fotografier som inte utgör verk utformas så att det i stor utsträckning nära ansluter till skyddet för fotografiska verk, torde det i realiteten bli relativt sällan som bedömningen alls får någon betydelse. För det tredje måste fotografier som framgått indelas i kategorier redan enligt gällande rätt. För fotografier med vetenskapligt eller konstnärligt värde gäller en längre skyddstid än för andra fotografier. Enligt vad första lagutskottet uttalade (se ovan) överensstämmer detta kvalitetskrav nära med kravet på verkshöjd.

Regeringen anser att övervägande skäl talar för att fotografirätten regleras på i princip det sätt som tingsrätten har föreslagit. Regeringen föreslår alltså att fotografiska verk skall skyddas som konstverk enligt 1 kap. upphovsrättslagen och att skyddet för fotografier utan verkshöjd skall behandlas i en ny bestämmelse i 5 kap. upphovsrättslagen.

Sistnämnda bestämmelse bör emellertid gälla även för de fotografiska verken, vilka alltså bör skyddas enligt såväl 1 kap. upphovsrättslagen som den nya bestämmelsen. Skälet härtill är följande. Enligt fotografilagen är det fotografen, dvs. normalt den person som har manövrerat kameran, som är innehavare av rätten till fotografiet (se prop. 1960: 17 s. 330). Detsamma bör gälla enligt den nya bestämmelsen. Enligt 1 § upphovsrättslagen är var och en som har bidragit med skapande insatser vid tillkomsten av verket att anse som verkets upphovsman (jfr prop. s. 50 f.). När det gäller ett fotografiskt verk kan det teoretiskt inträffa att skapande insatser har gjorts enbart av någon annan än fotografen; fotografen är då inte rättighetshavare enligt 1 kap. upphovsrättslagen. För att fotografen inte skall vara sämre ställd i denna situation än om han hade framställt ett fotografi utan verkshöjd, bör han ha skydd enligt den nya bestämmelsen i 5 kap. upphovsrättslagen oavsett om fotografiet uppfyller verkshöjds-

kravet eller inte. Detta överensstämmer också med förslagen från de Prop. 1993/94:109
danska och norska utredningarna.

Skyddstiden för fotografier utan verkshöjd

Nästa fråga är vilka rättigheter fotograferna bör ha enligt den nya bestämmelsen i 5 kap. upphovsrättslagen. Utredningens förslag innebar som har framgått att fotografier utan verkshöjd skulle skyddas på samma sätt som konstverk. Den viktigaste förändringen i förhållande till fotografilagens regler som detta skulle innebära är att skyddstiden beträffande de flesta fotografier, dvs. de som inte har vetenskapligt eller konstnärligt värde, skulle utökas. Nu sträcker sig skyddstiden till 25 år efter det år bilden framställdes; enligt utredningens förslag skulle tiden löpa ut först 50 år efter fotografens död.

Många remissinstanser har hävdat att detta är en alltför lång skyddstid för alster som inte uppfyller kravet på verkshöjd. Regeringen delar den bedömningen. Å andra sidan finns det vissa skäl som talar för att den nuvarande skyddstiden bör förlängas till 50 år efter det år då bilden framställdes. Därvid avses följande.

1. Den nuvarande skyddstiden löper ofta ut redan under fotografens yrkesverksamma liv. Han tvingas alltså se att hans tidiga produktion används fritt trots att han fortfarande är verksam. Jfr bet. 1992/93:LU44 s. 16.

2. Skyddstiden för prestationer av utövande konstnärer, fonogramproducenter samt radio- och TV-företag förlängdes år 1986 från 25 till 50 år efter det år då prestationerna tillkom. Den nya kategori av närstående rättighets-innehavare som samtidigt infördes - filmproducenterna - fick samma skyddstid (se prop. 1985/86:79, bet. 1985/86:LU32, rskr. 1985/86:293, SFS 1986:367). Likabehandling av olika innehavare av närstående rättigheter har lång tradition i nordisk rätt.

3. Gränsdragningen mellan fotografiska verk och andra fotografier blir inte aktuell så ofta om skyddstiden för de senare förlängs.

Regeringens slutsats är att skyddstiden enligt den nya bestämmelsen bör sträcka sig till 50 år efter det år då bilden framställdes.

Innehållet i skyddet

Som redan har framgått anser regeringen alltså att innehållet i skyddet enligt 1 kap. upphovsrättslagen och den nya bestämmelsen i 5 kap. samma lag skall skilja sig åt på två punkter. För det första skall kretsen av rättighetshavare bestämmas något olika. För det andra skall skilda skyddstider gälla. Bortsett från dessa skillnader anser regeringen att det inte finns skäl för olika innehåll i skyddet enligt de båda bestämmelserna. Enligt regeringens förslag har skyddsformerna således ett likartat innehåll. Att de ges ett sådant medför,

som har berörts ovan, den fördelen för det praktiska rättslivet att man normalt inte behöver ta ställning till frågan huruvida ett fotografi utgör ett verk eller ej.

Vid de nordiska departementsöverläggningarna har det rått enighet om att skyddet för fotografier bör utformas på det sätt som nu har angetts.

Som framgår av avsnitt 3 ovan antog EG:s råd den 22 juli 1993 en gemensam ståndpunkt om ett direktiv om harmonisering av de skyddstider som gäller för bl.a. upphovsrätten och fotografirätten. Av artiklarna 1 och 6 i dokumentet följer att skyddet för fotografiska verk - liksom för andra verk - i princip skall upphöra 70 år efter upphovsmannens dödsår och att medlemsstaterna fritt kan bestämma skyddstiden för fotografier som inte utgör verk. Enligt artikel 13 skall medlemsstaternas lagar vara i enlighet med direktivet senast den 1 juli 1995. När direktivet har antagits - vilket kan förväntas ske under hösten 1993 - kommer regeringen att inleda förhandlingar med EG-kommissionen beträffande frågan hur Sverige skall anpassa sin lagstiftning till direktivet. Sedan förhandlingarna har avslutats avser regeringen att ta upp frågan om vilka lagändringar som kan visa sig nödvändiga med anledning av förhandlingsresultatet.

6 Den s.k. beställarregeln

Regeringens förslag: Den s.k. beställarregeln, dvs. fotografilagens bestämmelse om att beställaren har rätten till ett fotografi som har utförts på beställning, förs inte över till upphovsrättslagen. Fotografen skall emellertid inte utan beställarens tillstånd få utöva sin rätt till en beställd porträttbild.

Utredningens förslag: Överensstämmer med regeringens. En minoritet av utredningens ledamöter har emellertid föreslagit att fotografen inte i något fall skall få utöva sin rätt till ett fotografi utan beställarens tillstånd (SOU 1990:30 s. 139-148 och 629-630).

Remissinstanserna: Remissopinionen är splittrad.

Skälen för regeringens förslag: Enligt 14 § första stycket fotografilagen gäller att rätten till ett fotografi vilket har utförts på beställning tillkommer beställaren, om inte annat har uttryckligen avtalats. Regeln brukar kallas beställarregeln. Den är inskränkt på det viset att fotografen på sedvanligt sätt får ställa ut bilden i reklam syfte, om inte beställaren förbjuder det.

Beställarregeln fanns intagen också i den lag som föregick fotografilagen. Auktoritetskommittén, som lade fram förslaget till fotografilagen, uttalade att det inte kunde anföras något giltigt skäl för att behålla beställarregeln. I vilken utsträckning beställaren har rätt att

förfoga över bilden borde enligt kommittén avgöras med ledning av beställningsavtalets innehåll och omständigheterna i övrigt. Eftersom beställarregeln innebar ett hinder för en sådan fri avtalstolkning menade kommittén att den inte borde behållas. Kommittén ansåg emellertid att det till skydd för beställaren borde införas en regel enligt vilken fotografen inte fick förfoga över bilden utan beställarens samtycke. Som skäl angavs att beställaren ofta hade ett personligt intresse i bilden. Detta sades gälla i första hand beträffande porträtt och liknande men även i andra fall (SOU 1956:25 s. 478).

I propositionen med förslag till fotografilagen anfördes, angående frågan huruvida beställarregeln skulle behållas, att saken ytterst gällde på vem av parterna man borde lägga bördan att vid avtalets ingående göra förbehåll om rätten till fotografiet. Det uttalades att det syntes mest ändamålsenligt att lägga denna börda på fotografen, som är yrkesman. Det anfördes vidare att kommitténs förslag var ägnat att medföra en viss oklarhet rörande rättsförhållandet, eftersom det i många fall skulle vara svårt att genom tolkning av beställningsavtalet bestämt fastställa hur långt beställarens rätt sträckte sig. Å andra sidan uttalades att till förmån för kommitténs förslag talade principiella synpunkter och att det var tveksamt vilken lösning som borde väljas. Propositionens förslag, vilket godtogs av riksdagen, blev att beställarregeln skulle behållas (se prop. 1960:17 s. 344 och bet. 1960:1LU41 s. 88 f.).

Om någon har åstadkommit ett fotografiskt verk bör, som regeringen tidigare har anfört, det skydd han erhåller för sin prestation i princip överensstämja med det som ges åt den som - med annan teknik än fotografi - har åstadkommit ett konstverk. Beställarregeln gäller inte beträffande rätten till ett verk av en konstnär. Inte heller gäller regeln beträffande en artikel av en frilansjournalist. Konstnären och journalisten har ett likartat skydd, och det finns goda skäl för denna likhet. Redan det nu anförda ger anledning att starkt ifrågasätta att beställarregeln bör gälla för fotografiska verk. Som regeringen tidigare har uttalat är det en fördel om likartade regler gäller beträffande fotografiska verk och fotografier som inte uppfyller kravet på verkshöjd; också i fråga om de senare måste således ifrågasättas att beställarregeln bör gälla.

De skäl för att behålla beställarregeln vilka anfördes i 1960 års proposition var som har framgått (1) att det borde ankomma på fotografen att i avtalet göra förbehåll om rätten till fotografiet samt (2) att det var ägnat att medföra en viss osäkerhet rörande rättsförhållandet mellan fotografen och beställaren att utmönstra beställarregeln.

När det gäller det första skälet kan följande anföras. I propositionen ansågs beställaren ha behov av skydd i förhållande till fotografen. Föredraganden hade därvid för ögonen en privatperson som beställde

porträttfotografering. Numera utgörs beställarna emellertid främst av tidningar, förläggare, reklambyråer och liknande. Generellt sett har beställaren därför inte längre behov av skydd i förhållande till fotografen. I de fall beställaren är en privatperson och det är en engångsföreteelse för honom att träffa avtal om fotografering, torde beställarregelns betydelse vara begränsad, eftersom fotografierna i dessa fall normalt ser till att de genom avtalet förvärvar de rättigheter de önskar. När det gäller porträttbilder finns dock fortfarande ett skyddsbehov, men skydd i detta avseende bör tillhandahållas på annat sätt än genom att beställarregeln behålls (se nedan).

Beträffande det andra skälet i propositionen kan anföras följande. Visserligen kan det medföra en viss oklarhet rörande rättsförhållandet att låta resultatet av avtalstolkning vara avgörande för frågan om hur rättigheterna är fördelade mellan fotografen och beställaren. Men om avseende i varje särskilt fall fästs vid denna tolkning uppnås ett materiellt sett mer tillfredsställande rättsläge i parternas förhållande än det som blir följden om alla rättigheter enligt lag tillkommer beställaren. I själva verket synes det inte möjligt att åstadkomma en rättspolitiskt lämplig avvägning mellan parternas intressen på annat sätt än att fästa avseende vid avtalstolkningen; omständigheterna i skilda fall är alltför olika.

Frågan huruvida beställarregeln skall överges har splittrat remissopinionen. De som har ansett att den bör behållas har upprepat de skäl som anfördes i 1960 års proposition och därutöver anført i huvudsak följande. Det är beställaren som tar initiativet till fotograferingsuppdraget och ger anvisningar om hur det skall utföras. Det är normalt han som skapar de praktiska och ekonomiska förutsättningarna för uppdraget. I brist på avtal om annat bör han därför ha rätten till bilden. Beställaren måste också normalt få avgöra vilka bilder som kan offentliggöras samt när och i vilket sammanhang så kan ske. Att detta avgörande måste ligga hos beställaren beror på bl.a. att det som fotograferats kan utgöra företagshemligheter eller vara integritetskänsligt.

Mot dessa remisståndpunkter kan invändas följande. Att beställaren tar initiativet till uppdraget, ger anvisningar om hur det skall utföras och ofta skapar de praktiska och ekonomiska förutsättningar som krävs för att det skall kunna genomföras är inte specifikt för fotograferingsuppdragen utan gäller också i fråga om uppdrag till upphovsmän. Ändå gäller inte beställarregeln beträffande dessa uppdrag. De nämnda omständigheterna kan ha betydelse å ena sidan för vilka krav beställaren vid avtalstillfället kan ställa avseende förvärv av rätten till fotografiet och å andra sidan för tolkningen av beställningsavtalet men utgör inte tillräckliga skäl för att beställaren skall förvärva alla rättigheter till följd av en lagregel. Det är vidare riktigt att beställaren i vissa känsliga fall måste få avgöra vilka bilder

som kan offentliggöras samt när och i vilket sammanhang så kan ske. Men beställarens rätt i detta avseende bör inte säkerställas genom att han i lag ges alla rättigheter till alla beställda fotografier; det vore att stifta lag som går långt utöver syftet med lagen. I stället bör det kunna krävas av beställaren att han genom sekretessavtal eller liknande försäkrar sig om att fotografens bilder inte kommer till sådan användning som kan skada beställaren.

Slutsatsen av det anförda är att beställarregeln inte bör föras över till upphovsrättslagen utan utmönstras.

Beställda porträttbilder

Beträffande beställda porträttbilder, dvs. fotografier som avbildar beställaren eller närstående till honom, bör fotografen inte få utöva sin rätt utan tillstånd av beställaren eller, efter dennes död, av hans make och arvingar. Enligt 27 § andra stycket upphovsrättslagen gäller redan en motsvarande regel beträffande andra porträtt än fotografiska. Den regeln bör göras tillämplig också på fotografiska porträtt. Beställaren får då skydd i förhållande till fotografen när det gäller ett slags bilder som beställaren ofta har ett personligt intresse i. Regeringen anser emellertid inte att det i lag bör krävas av fotografen att han inhämtar beställarens tillstånd i andra fall än när det gäller porträtt. Regeringen menar alltså att förslaget från en minoritet i utredningen - att fotografen aldrig skall få utöva sin rätt utan beställarens tillstånd - inte bör genomföras.

Det bör betonas att det som nu har anförts enbart avser vad som bör gälla mellan fotografen och beställaren i fråga om de immaterialrättsliga rättigheter som är knutna till en beställd porträttbild. Det är en helt annan fråga i vad mån det bör gälla allmänna inskränkningar avseende användningen av fotografier med personer avbildade. Sådana inskränkningar har diskuterats t.ex. när det gäller bilder som är integritetskänsliga. Om denna fråga, se senast bet. 1991/92:LU5 s. 14 f.

Utredningen har föreslagit att beställaren till en porträttbild skall ha rätt att låta ta in porträttet i en tidning eller en tidskrift eller en skrift med biografiskt innehåll, om inte fotografen har gjort förbehåll mot det. En liknande bestämmelse finns i 14 § andra stycket fotografilagen. Förslaget har lämnats okommenterat av flertalet remissinstanser. Juridiska fakultetsnämnden vid Stockholms universitet har emellertid ifrågasatt behovet av regeln och anført i huvudsak att det torde följa av beställningsavtalet att beställaren har rätt att låta ta in porträttet i tidningar etc. Regeringen delar fakultetsnämndens åsikt. Förslaget bör inte genomföras.

Beställarregeln i fotografilagen är som nämnt inskränkt på det viset att fotografen på sedvanligt sätt får ställa ut bilden i reklam syfte, om inte beställaren förbjuder det. Utredningen har utgått ifrån att

fotografen har denna rätt utan särskilt lagstöd, om utredningens förslag att upphäva beställarregeln genomförs. Som framgår av vad som ovan har anförts om rätten till porträttbilder är utredningens antagande emellertid inte riktigt när det gäller sådana bilder. Den reglering utredningen föreslog - vilken regeringen som framgår ovan också föreslår - innebär, om ingen särregel tillskapas, att fotografen måste inhämta samtycke av beställaren (eller, efter dennes död, av hans efterlevande make och arvingar) till att ställa ut en porträttbild i reklamsyfte.

I 1 § lagen (1978:800) om namn och bild i reklam föreskrivs att näringsidkare vid marknadsföring av vara, tjänst eller annan nyttinghet inte får använda framställning i vilken annans bild utnyttjas utan dennes samtycke. Betydelsen av bestämmelsen i detta sammanhang är att fotografen måste ha tillstånd av den avbildade personen för att få ställa ut ett porträtt i reklamsyfte (se prop. 1978/79:2 s. 74; Lagrådet). Eftersom beställaren och den som har avbildats i många fall är samma person, är det olämpligt att behålla den fotografirättsliga regeln att fotografen - i avsaknad av förbud av beställaren - på sedvanligt sätt får ställa ut bilden i reklamsyfte. Denna regel och bestämmelsen i lagen om namn och bild i reklam är nämligen som har framgått ägnade att i många fall strida mot varandra.

Regeringen anser alltså att den reglering som nu föreslås medför att ett tillfredsställande rättsläge uppnås när det gäller utställning av porträttbilder i reklamsyfte. För tydlighets skull bör tilläggas att rättsläget innebär att, om annan än beställaren är avbildad, det är nödvändigt för fotografen att inhämta samtycke från såväl beställaren som från den avbildade (enligt 27 § andra stycket upphovsrättslagen respektive 1 § lagen om namn och bild i reklam).

Vid de nordiska departementsöverläggningarna har det rått enighet om att de frågor som har behandlats i detta avsnitt bör lösas på det sätt som regeringen nu har angett.

7 Användningen av fotografier hos arkiv och museer

Regeringens bedömning: Det bör inte införas några särbestämmelser om exemplarframställning av fotografier hos arkiv och museer.

Utredningens förslag: Det skall införas en s.k. avtalslicensbestämmelse som ger rätt åt vissa arkiv och museer att för utpekade ändamål framställa exemplar av fotografier i sina samlingar (SOU 1990:30 s. 134-139).

Remissinstanserna: Många remissinstanser har ställt sig negativa

till förslaget.

Skälen för regeringens bedömning: Med en s.k. avtalslicensbestämmelse avses en regel enligt vilken en part, som har träffat avtal om användning av verk eller andra prestationer med en organisation som företräder ett flertal svenska rättighetshavare på området, i princip har rätt att använda också prestationer vars rättighetshavare inte företräds av organisationen. Se vidare prop. 1992/93:214 s. 42-45.

Utredningen har föreslagit att det skall införas en avtalslicensbestämmelse som ger rätt åt vissa arkiv och museer att - sedan avtal träffats med en svensk fotograforganisation - för vetenskapliga ändamål eller för forskning framställa exemplar av fotografier i sina samlingar. Utredningen har anfört att det finns stora samlingar av fotografier hos vissa arkiv och museer, att det endast i ett fåtal fall finns uttryckliga avtal mellan rättighetshavarna till enskilda fotografier och arkivet eller museet om hur bilden får användas, att uppgift om vem som är fotograf ofta helt saknas och att det beträffande många bilder är omöjligt att ta reda på vem som är rättighetshavare.

Utredningen har som framgår i avsnitt 13 nedan ansett att skyddstiden för alla fotografier, även de som har framställts innan de föreslagna reglerna träder i kraft, skall sträcka sig till 50 år efter fotografens dödsår. Förslaget innebär beträffande ett mycket stort antal fotografier att skydd skall kunna göras gällande trots att skyddstiden enligt nuvarande regler redan har löpt ut. Utredningen har konstaterat att problemen för arkiv och museer att komma i kontakt med rättighetshavarna skulle öka, om utredningens förslag om att skydd skall återuppträffa genomförs.

Många remissinstanser har kritiserat utredningens förslag till avtalslicensbestämmelse. Flera har ifrågasatt om det är lämpligt att ett avtal med en organisation som företräder yrkesfotografer ger rätt att använda fotografier som nästan uteslutande torde ha tagits av amatörfotografer eller andra personer vilka inte är medlemmar i organisationen. Regeringen anser för sin del att detta inte är lämpligt. Som regeringen har anfört i ett annat sammanhang (se prop. 1992/93:214 s. 57) bör det vara en grundläggande förutsättning för att avtalslicensmodellen skall komma i fråga för användning att flertalet svenska upphovsmän av berörd kategori representeras av de uphovsrättsliga organisationerna; om tvärtom flertalet av dessa uphovsmän står utanför organisationerna framstår det som omotiverat att avtal med organisationerna ger rätt att använda de aktuella verken. Om denna princip förs över till det sammanhang som nu är aktuellt innebär den att avtalslicensmodellen hade kunnat komma i fråga för användning endast om flertalet svenska fotografer, vars fotografier finns hos de aktuella arkiven och museerna, hade representerats av organisationerna på fotografiområdet. Trots att det saknas närmare

utredning om vilka fotografier som tagit de bilder vilka finns hos aktuella arkiv och museer torde det kunna slås fast att dessa personer endast i mycket liten utsträckning representeras av organisationerna på fotografiområdet. Redan av detta skäl anser regeringen att utredningens förslag till avtalslicensbestämmelse inte bör genomföras.

Utredningens förslag skall ses mot bakgrund av att utredningen som nämnt har ansett att skyddstiden för alla fotografier, även de som har framställts innan de föreslagna reglerna träder i kraft, skall sträcka sig till 50 år efter fotografens dödsår. Regeringens förslag innebär att skyddstiden för flertalet fotografier, dvs. de som inte utgör verk, skall sträcka sig till 50 år efter framställningsåret och att denna skyddstid skall gälla endast beträffande fotografier för vilka skyddstiden inte har gått ut när de nya reglerna träder i kraft (se avsnitt 13 nedan). Behovet av särskilda regler enligt vilka arkiv och museer får framställa exemplar av fotografier i sina samlingar blir med regeringens förslag inte särskilt framträdande. För arkivens del gäller detta särskilt mot bakgrund av att bestämmelsen i 16 § upphovsrättslagen (i lydelse enligt SFS 1993:1007), som enligt regeringens förslag blir tillämplig på fotografier, möjliggör exemplarframställning för bevarande-, kompletterings- eller forskningsändamål.

Regeringen anser alltså att det inte bör gälla några särregler för användningen av fotografier hos arkiv och museer.

Vid de nordiska departementsöverläggningarna har det rått enighet om att några sådana särregler inte bör införas.

8 Visning av fotografier och konstverk i TV

Regeringens förslag: Avtalslicensbestämmelsen om rätt att sända ut verk i TV görs tillämplig också på fotografier och konstverk.

Utredningens förslag: Överensstämmer med regeringens (SOU 1990:30 s. 363-371).

Remissinstanserna: Endast ett fåtal remissinstanser har yttrat sig om förslaget. De har lämnat det utan invändning.

Skälen för regeringens förslag: Enligt 9 § första stycket första meningen fotografilagen (i lydelse enligt SFS 1993:1009) får de TV-företag, som regeringen beslutar, mot ersättning visa offentliggjorda fotografier, om fotografen inte har förbjudit visningen eller det av andra skäl finns särskild anledning att anta att han motsätter sig denna. Enligt andra meningen i samma stycke gäller första meningen inte film. Enligt 15 § förordningen (1961: 348) med tillämpningsbestämmelser till upphovsrättslagen och fotografilagen får de företag som är programföretag enligt radiolagen använda sig av regeln i 9 § fotografilagen. På grundval av dessa bestämmelser har nämnda

företag alltså s.k. tvångslicens i fråga om rätten att visa offentliggjorda fotografier i TV. Tvångslicens innebär att användningen får ske utan avtal med rättighetshavarna eller deras organisation men att rättighetshavarna har rätt till ersättning för användningen.

Enligt 26 d § första stycket upphovsrättslagen (i lydelse enligt SFS 1993:1007) får de radio- och TV-företag som regeringen beslutar sända ut utgivna litterära och musikaliska verk, om avtalslicens gäller enligt 26 i § samma lag. Enligt andra stycket i förstnämnda paragraf gäller första stycket inte bl.a. om upphovsmannen har meddelat förbud mot utsändningen eller det av andra skäl finns särskild anledning att anta att han motsätter sig denna. Av 26 i § första stycket framgår att avtalslicens gäller när ett avtal har ingåtts om verksamhetsutnyttjande på det aktuella sättet med en organisation som företräder ett flertal svenska upphovsmän på området. Avtalslicensen ger enligt bestämmelsen användaren rätt att utnyttja verk av det slag som avses med avtalet trots att verkens upphovsmän inte företräds av organisationen. När ett verk utnyttjas med stöd av 26 d § har upphovsmannen enligt 26 i § tredje stycket rätt till ersättning.

Vid integrationen av fotografirätten i upphovsrättslagen uppkommer frågan om den gällande tvångslicensregeln i fråga om visning av fotografier i TV skall behållas eller om upphovsrättslagens avtalslicensregel skall göras tillämplig också på fotografier. Regeringen anser att det saknas skäl att ha olika regler avseende å ena sidan litterära och musikaliska verk och å andra sidan fotografier. Bestämmelsen om avtalslicens bör alltså gälla även för fotografierna. Vidare saknas skäl att ha olika regler beträffande fotografier och konstverk. Avtalslicensregeln bör alltså göras tillämplig även på konstverk.

Att regeln inte kan åberopas till stöd för att sända filmer torde framgå av dess lydelse. Någon motsvarighet till bestämmelsen i 9 § första stycket andra meningen fotografilagen är därför inte nödvändig.

Vid de nordiska departementsöverläggningarna har det rått enighet om att avtalslicensbestämmelsen avseende utsändning av verk i TV skall gälla för fotografier och konstverk.

9 Användningen av fotografier inom rättsvården

Regeringens förslag: I upphovsrättslagen förs in en regel enligt vilken fotografier får användas i rättsvårdens och den allmänna säkerhetens intresse.

Utredningens förslag: Överensstämmer med regeringens (SOU 1990:30 s. 133-134).

Remissinstanserna: Förslaget har inte kommenterats.

Skälen för regeringens förslag: Enligt 12 § första stycket fotografilagen får fotografiska bilder användas i rättsvårdens och den allmänna säkerhetens intresse. I förarbetena anges som exempel att polisen har rätt att framställa exemplar av och publicera fotografier av brottsplatser och efterspanade personer (prop. 1960:17 s. 340). Bestämmelsen bör föras över till upphovsrättslagen som ett nytt andra stycke i 26 b §.

Det förhållandet att fotografier enligt en uttrycklig regel får användas i rättsvårdens intresse innebär inte att det alltid krävs samtycke av rättighetshavarna när andra upphovsrättsligt skyddade prestationer skall användas i detta intresse. Som illustration kan nämnas rättsfallen NJA 1981 s. 791 och 1992 s. 307, i vilka ett TV-företag ansågs skyldigt att - enligt rättegångsbalkens regler om tillhandahållande av föremål för syn inför domstol - lämna ut vissa filmer och visst bandmaterial; Högsta domstolen uttalade att upphovsrättsliga aspekter inte utgjorde grund för avsteg från regleringen i rättegångsbalken.

10 Följdlagstiftning

Regeringens förslag: I lagen om mervärdesskatt, lagen om upphovsmannakonto och lagen om medling i vissa upphovsrättstvister görs de ändringar som föranleds av integrationen av fotografirätten i upphovsrättslagen.

Utredningens förslag: Överensstämmer med regeringens i fråga om lagen om medling i vissa upphovsrättstvister. I övrigt har utredningen inte berört behovet av följdlagstiftning (SOU 1990:30 s. 623).

Remissinstanserna: Behovet av följdlagstiftning har inte kommenterats.

Skälen för regeringens förslag: Enligt 8 § femte punkten lagen (1968:430) om mervärdesskatt är de varor och tjänster inom kulturverksamheten som anges i sjunde punkten av anvisningarna till paragrafen undantagna från mervärdesskatteplikt. I nämnda anvisningspunkt anges under a) upplåtelse eller överlåtelse av rättighet som omfattas av 1, 4 eller 5 § upphovsrättslagen, dock inte rättighet som gäller reklamalster eller system och program för automatisk databehandling och inte heller rättighet som gäller film, videogram eller annan jämförlig upptagning som avser information. I anvisningspunkten anges under b) överlåtelse eller import av sådant alster av bildkonst som avses i 1 § upphovsrättslagen och som ägs av upphovsmannen eller dennes dödsbo.

I detta lagstiftningsärende läggs fram förslag om ändrade immate-

rialsrättsliga regler avseende skyddet för fotografier. Som har framgått skall fotografiska verk enligt förslaget skyddas som alster av bildkonst enligt 1 § upphovsrättslagen. För att denna reform, som är rent civilrättslig, inte skall medföra en förändring av rättsläget när det gäller mervärdeskatteplikten, måste lydelsen av den nämnda anvisningspunkten justeras på så sätt att det införs ett undantag för fotografier såväl under a) som under b) i anvisningspunkten.

Enligt 1 § lagen (1979:611) om upphovsmannakonto kan en fysisk person få uppskov med inkomstbeskattningen av sådana intäkter av näringsverksamhet som har tillkommit honom i egenskap av upphovsman enligt upphovsrättslagen. Av skäl som motsvarar dem vilka nyss angavs beträffande mervärdeskatteplikten, måste det införas ett undantag för fotografier i bestämmelsen.

I vissa bestämmelser i lagen om mervärdeskatt och lagen (1980:612) om medling i vissa upphovsrättstvister hänvisas till fotografilagen. Bestämmelserna skall justeras så att hänvisningarna i stället avser de föreslagna reglerna om fotografier i upphovsrättslagen.

11 Vissa andra frågor

Regeringens förslag: Av en uttrycklig bestämmelse i upphovsrättslagen skall framgå att den rätt till framställning av exemplar av verk som tillkommer vissa arkiv och bibliotek inte gäller datorprogram.

I vissa bestämmelser i upphovsrättslagen ersätts uttrycket "det arkiv som avses i lagen (1978:487) om pliktexemplar av skrifter och ljud- och bildupptagningar" med "Arkivet för ljud och bild".

Skälen för regeringens förslag: Enligt 16 § upphovsrättslagen (i lydelse enligt SFS 1993:1007) har vissa arkiv och bibliotek rätt att framställa exemplar av verk för i bestämmelsen angivna ändamål. Av förarbetena till bestämmelsen framgår att det finns ett EG-direktiv om rättsligt skydd för datorprogram, att direktivet till följd av EES-avtalet har införlivats med svensk rätt, att det följer av direktivet att arkiv och bibliotek inte får ges rätt att kopiera datorprogram och att det förutsattes att regeringen skulle utforma verkställighetsföreskrifter till bestämmelsen på ett sådant sätt att bestämmelsen inte kom i strid med direktivet (prop. 1992/93:214 s. 68 f.). Det torde emellertid vara lämpligare att undantaget avseende datorprogram framgår direkt av upphovsrättslagen. Regeringen föreslår därför ett tillägg till 16 § första stycket upphovsrättslagen med denna innebörd.

I 16 § tredje stycket och 26 e § andra stycket upphovsrättslagen (i lydelse enligt SFS 1993:1007) nämns "det arkiv som avses i lagen (1978:487) om pliktexemplar av skrifter och ljud- och bildupptag-

ningar". Det arkiv som avses är Arkivet för ljud och bild. Den nämnda lagen ersätts den 1 januari 1994 av en ny lag om pliktexemplar av dokument (prop. 1993/94:10, bet. KuU 1993/94:8, rskr. 1993/94:25). Regeringen föreslår mot denna bakgrund att de nämnda bestämmelserna i upphovsrättslagen ändras så att de i stället nämner Arkivet för ljud och bild.

12 Ikraftträdande

Lagändringarna bör träda i kraft så snart som möjligt. Med beaktande av den tid som kommer att förflyta innan riksdagen kan fatta beslut i lagstiftningsärendet torde en lämplig tidpunkt vara den 1 april 1994.

13 Övergångsbestämmelser

Regeringens förslag: De nya reglerna skall i princip tillämpas också på fotografier som har framställts före ikraftträdandet. Detta gäller dock inte såvitt avser åtgärder som har vidtagits eller rättigheter som har förvärvats före den tidpunkten. De nya bestämmelserna om skyddstid för fotografier skall tillämpas på redan framställda fotografier, förutsatt att skyddstiden enligt äldre regler inte har löpt ut när de nya bestämmelserna träder i kraft. De nya skyddstidsreglerna skall emellertid inte i något fall medföra att skyddstiden förkortas.

Utredningens förslag: Överensstämmer i princip med regeringens utom såvitt avser skyddstiden. Utredningen har föreslagit att de nya reglerna om skyddstid skall tillämpas även om skyddstiden enligt äldre regler har löpt ut när de nya träder i kraft (SOU 1990:30 s. 149-151).

Remissinstanserna: Många remissinstanser har avstyrkt förslaget avseende skyddstiden och anfört att det skapar stora problem för användarna om fotografier får skydd trots att skyddet enligt äldre bestämmelser har upphört.

Skälen för regeringens förslag: På upphovsrättens område gäller allmänt att nya regler tillämpas även på prestationer som har kommit till före ikraftträdandet av de nya reglerna. Så bör i princip gälla också i detta fall. Några undantag bör dock göras.

De nya reglerna om skyddstid för fotografier innebär för flertalet fotografier att skyddstiden förlängs. Detta skapar vissa problem i fråga om de fotografier som redan har framställts när de nya reglerna träder i kraft. Om skyddstiden enligt äldre regler då redan har löpt ut, har fotografierna fritt kunnat användas och det har således saknats

skäl för användarna att träffa avtal med fotograferna om användningen; användarna har - ur den synvinkel som nu är aktuell - inte haft anledning att ta reda på vem som har tagit fotografierna. Om - som utredningen har föreslagit - de nya reglerna om skyddstid skulle tillämpas på dessa fotografier, skulle skydd i många fall återuppväckas. Som remissbehandlingen har visat skulle detta skapa svåra problem för många användare, kanske särskilt för de arkiv och museer som har stora samlingar av fotografier.

När skyddstiderna för de närstående rättigheterna förlängdes år 1986 utformades övergångsbestämmelserna på så sätt att den nya skyddstiden skulle gälla även för prestationer som hade gjorts före ikraftträdandet, förutsatt att skyddstiden enligt äldre bestämmelser då inte hade löpt ut (prop. 1985/86:79 s. 23). Denna lösning bör väljas också i fråga om fotografierna.

De nya skyddstidsreglerna är emellertid ägnade att i sällsynta undantagsfall förkorta skyddstiden för redan framställda fotografier som enligt de gamla reglerna anses ha konstnärligt eller vetenskapligt värde och därför skyddas till 50 år efter fotografens dödsår. Om ett sådant fotografi av någon anledning inte anses utgöra ett fotografiskt verk enligt de nya reglerna, skyddas det enligt dessa endast i 50 år från framställningstidpunkten. De nya reglerna bör emellertid aldrig medföra att skyddstiden förkortas för redan framställda fotografier. De föreslagna övergångsbestämmelserna är utformade i enlighet med detta.

Enligt övergångsbestämmelserna till fotografilagen får sådana exemplar av en fotografisk bild som har framställts med stöd av äldre lag fritt spridas och visas. En dylik regel, som alltså inte avser exemplar som har framställts med stöd av avtal, bör tas med även i övergångsbestämmelserna till de regler som nu föreslås.

Beträffande samtliga nya regler om fotografier bör dessutom gälla att de inte skall tillämpas såvitt gäller åtgärder som har vidtagits eller rättigheter som har förvärvats före ikraftträdandet. En sådan inskränkning togs in i övergångsbestämmelserna även vid de senaste ändringarna av upphovsrättslagen (prop. 1992/93:48 s. 139 och 1992/93:214 s. 107). I fråga om beställarregeln innebär detta att den skall tillämpas på beställningsavtal som ingås före ikraftträdandet.

De nya reglerna innebär i vissa fall att dels rätten till fotografier, dels exemplar av fotografier inte får utmätas, se 42 §. Detta utgör en avvikelse i förhållande till gällande rätt. Av allmänna principer följer att de nya reglerna inte tillämpas om egendomen redan är utmätt, belagd med kvarstad eller på annat sätt föremål för exekutionsförfarande vid ikraftträdandet (jfr 7 § lagen (1981:775) om införande av utsökningensbalken). Någon särskild övergångsbestämmelse om detta är alltså inte nödvändig.

Upphovsrätt skall inte ingå i bodelning under upphovsmannens

livstid, se 41 § motsatsvis samt 10 kap. 3 § äktenskapsbalken och prop. 1986/87:86 s. 112. De nya reglerna medför att detta kommer att gälla även i fråga om rätt till fotografier, vilket utgör en avvikelse i förhållande till gällande rätt (jfr Tottie, Äktenskapsbalken och promulgationslag m.m., 1990 s. 315). Av allmänna principer följer att avseende inte skall fästas vid de nya reglerna när ansökan om äktenskapsskillnad har gjorts före ikraftträdandet (jfr 11 § lagen (1987:788) om införande av äktenskapsbalken). Någon särskild övergångsbestämmelse om detta är alltså inte nödvändig.

Upphovsrättsutredningen har föreslagit en övergångsbestämmelse enligt vilken exemplar av fotografier framställda med stöd av avtal ingånget före ikraftträdandet får spridas till allmänheten. Som skäl för förslaget har utredningen angett *att* de nya reglerna innebär att fotografier blir föremål för spridningsrätt *och att* den användare som före ikraftträdandet genom avtal har skaffat sig rätt att framställa exemplar också måste få sprida dessa. Regeringen anser emellertid inte att det behövs någon bestämmelse om detta. När en användare har förvärvat rätt att framställa exemplar, får nämligen regelmässigt anses att han också har förvärvat rätt att sprida exemplaren (se SOU 1956:25 s. 95).

När regeln i 10 § andra stycket om att kretsmönster för halvledarprodukter inte är föremål för upphovsrätt infördes, angavs som övergångsbestämmelse att den nya lagen inte skulle tillämpas på kretsmönster som hade tillkommit före ikraftträdandet den 1 april 1987 (se prop. 1986/87:49, bet. 1986/87:LU10, rskr. 1986/87:65, SFS 1986:1426). Eftersom 10 § andra stycket nu ändras, bör denna övergångsbestämmelse tas in i övergångsbestämmelserna till de regler som föreslås här.

14 Kostnadsaspekter

De föreslagna lagändringarna kan inte förväntas orsaka kostnader för det allmänna.

15 Specialmotivering

15.1 Förslaget till lag om ändring i lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk

1 §

Den som *har* skapat ett litterärt eller konstnärligt verk har upphovsrätt till verket *oavsett om det är*

1. skönlitterär eller beskrivande framställning i skrift eller tal,
2. datorprogram,
3. musikaliskt eller sceniskt verk,
4. filmverk,
5. *fotografiskt verk eller något annat alster av bildkonst,*
6. *alster av byggnadskonst eller brukskonst, eller*
7. *verk som har kommit till uttryck på något annat sätt.*

Till litterära verk hänförs kartor, samt även andra i teckning eller grafik eller i plastisk form utförda verk av beskrivande art.

Vad som i denna lag sägs om datorprogram skall i tillämpliga delar gälla även förberedande designmaterial för datorprogram.

Bestämmelsen har behandlats i avsnitt 5. I *första stycket*, i vilket anges vissa exempel på litterära och konstnärliga verk, har tillagts "fotografiskt verk". Uttrycket "eller något annat alster av bildkonst" visar att fotografiska verk anses som alster av bildkonst i upphovsrättslagens mening. En följd av detta är att lagens bestämmelser om konstverk blir tillämpliga på fotografiska verk. Stycket har också justerats redaktionellt.

10 §

Upphovsrätt till ett verk gäller även om verket har registrerats som mönster.

Upphovsrätt gäller inte till kretsmönster för halvledarprodukter. Om rätten till sådana kretsmönster finns särskilda bestämmelser.

Första stycket

Bestämmelsen har justerats redaktionellt.

Andra stycket

Bestämmelsen har behandlats i avsnitt 5. Enligt hittillsvarande lydelse är fotografiska bilder inte föremål för upphovsrätt enligt upphovsrättslagen. Detta undantag har utmönstrats. Bestämmelsen har också justerats redaktionellt.

16 §

De arkiv och bibliotek som avses i tredje och fjärde styckena har rätt att framställa exemplar av verk, *dock inte datorprogram,*

1. för bevarande-, kompletterings- eller forskningsändamål,
2. för utlämning till lånesökande av enskilda artiklar eller korta avsnitt eller av material som av säkerhetsskäl inte bör utlämnas i original eller
3. för användning i läsapparater.

I de fall som avses i första stycket 2 och 3 får exemplar framställas endast genom reprografiskt förfarande.

Rätt till exemplarframställning enligt denna paragraf har

1. de statliga och kommunala arkivmyndigheterna,
2. *Arkivet för ljud och bild*,
3. de vetenskapliga bibliotek och fackbibliotek som drivs av det allmänna samt
4. folkbiblioteken.

Regeringen får i enskilda fall besluta att vissa andra arkiv och bibliotek än de som anges i tredje stycket skall ha rätt till exemplarframställning enligt denna paragraf.

Bestämmelsen har behandlats i avsnitt 11, vartill hänvisas.

26 b §

Allmänna handlingar skall oavsett upphovsrätten tillhandahållas enligt 2 kap. tryckfrihetsförordningen.

Upphovsrätten till ett fotografiskt verk hindrar inte att verket används i rättsvårdens eller den allmänna säkerhetens intresse.

Andra stycket, som är nytt och har behandlats i avsnitt 9, motsvarar helt hittillsvarande 12 § första stycket fotografilagen. Regeln har emellertid justerats redaktionellt.

26 d §

De radio- och televisionsföretag som regeringen i enskilda fall beslutar får sända ut utgivna litterära och musikaliska verk *samt offentliggjorda konstverk*, om avtalslicens gäller enligt 26 i §.

Första stycket gäller inte sceniska verk och inte heller andra verk om upphovsmannen har förbjudit företaget att sända ut verket eller det av andra skäl finns särskild anledning att anta att han motsätter sig utsändningen. Första stycket gäller inte sådan vidareändring som avses i 26 f §.

Paragrafen, som innehåller en regel om avtalslicens beträffande utsändning av verk i radio och TV, har behandlats i avsnitt 8. I *första stycket* har "offentliggjorda konstverk" tillagts. Detta innebär att bestämmelsen blir tillämplig vid visning i TV av sådana konstverk, bl.a. fotografier.

26 e §

Ett radio- eller televisionsföretag som har rätt att sända ut ett verk får ta upp verket på en anordning genom vilken det kan återges, om det görs

1. för användning vid egna utsändningar ett fåtal gånger under begränsad tid,
2. för att säkerställa bevisning om utsändningens innehåll eller
3. för att en statlig myndighet skall kunna utöva tillsyn över

utsändningsverksamheten.

Upptagningar som avses i första stycket 2 och 3 får användas endast för de ändamål som anges där. Om sådana upptagningar har dokumentariskt värde, får de dock bevaras i *Arkivet för ljud och bild*.

En statlig myndighet som har till uppgift att utöva tillsyn över reklamerna i ljudradio- och televisionsutsändningar får återge utsändningar i den omfattning som motiveras av ändamålet med tillsynen.

Bestämmelsen har behandlats i avsnitt 11, vartill hänvisas.

49 a §

Den som har framställt en fotografisk bild har uteslutande rätt att framställa exemplar av bilden och göra den tillgänglig för allmänheten. Rätten gäller oavsett om bilden används i ursprungligt eller ändrat skick och oavsett vilken teknik som utnyttjas.

Med fotografisk bild avses även en bild som har framställts genom ett förfarande som är jämförligt med fotografi.

Rätten enligt första stycket gäller till dess femtio år har förflutit efter det år då bilden framställdes.

Bestämmelserna i 2 § andra och tredje styckena, 3, 7-9 och 11 §§, 12 § första stycket, 13, 15, 16, 18-20 och 23 §§, 24 § första stycket, 25-26 b, 26 d-26 f, 26 i-28, 31-38, 41, 42 och 50-52 §§ skall tillämpas beträffande bilder som avses i denna paragraf. Ar en sådan bild föremål för upphovsrätt, får denna rätt också göras gällande.

Paragrafen, som är ny, har behandlats i avsnitt 5.

Första stycket

Med uttrycket "den som har framställt en fotografisk bild" avses, som har berörts i avsnitt 5, fotografen, dvs. normalt den person som har manövrerat kameran.

Att fotografen "har uteslutande rätt att framställa exemplar av bilden och göra den tillgänglig för allmänheten" innebär att fotografen har samma rättigheter avseende sin bild som en upphovsman har i fråga om sitt verk, se 2 § första stycket. Att fotografens rätt "gäller oavsett om bilden används i ursprungligt eller ändrat skick och oavsett vilken teknik som utnyttjas" innebär att fotografens och upphovsmannens rättigheter har samma utformning, se åter 2 § första stycket.

Andra stycket

Bestämmelsen motsvarar helt 1 § första stycket fotografilagen; endast redaktionella justeringar har gjorts. Uttrycket "fotografisk bild" har således samma innebörd här som i fotografilagen. Uttryckets innebörd i fotografilagen har behandlats i avsnitt 5.

Tredje stycket

I bestämmelsen anges att fotografens rättigheter gäller till dess 50

år har förflutit efter det år då bilden framställdes. Skyddstiden överensstämmer med den som gäller för utövande konstnärer, producenter av fonogram och filmer samt radio- och TV-företag enligt 45-48 §§.

Fjärde stycket

I bestämmelsen hänvisas till vissa regler som gäller för verk och anges att dessa regler skall tillämpas beträffande fotografiska bilder. Denna hänvisningsteknik används också i övriga paragrafer i femte kapitlet.

Hänvisningarna avser de regler som gäller för konstverk, dvs. bl.a. för fotografiska verk.

Enligt sista meningen får också upphovsrätt till en fotografisk bild göras gällande, om bilden är föremål för sådan rätt. En motsvarande bestämmelse finns i 49 § sista meningen när det gäller kataloger, tabeller och andra liknande arbeten i vilka ett stort antal uppgifter har sammanställts. Som har behandlats i avsnitt 5 är en fotografisk bild föremål för upphovsrätt när bilden uppfyller kravet på s.k. verkshöjd.

58 §

Rätt domstol i mål om ljudradio- eller televisionsutsändning i strid mot denna lag är Stockholms tingsrätt. Detsamma gäller i mål om ersättning som avses i 18 §, 26 a § första stycket, 26 i § tredje stycket eller 47 § och i mål i vilket motsvarande ersättning begärs på grund av en hänvisning i 45, 46, 48, 49 eller 49 a § samt i mål om ersättning för en sådan vidaresändning som avses i 26 f §.

I *andra meningen* har tillagts en hänvisning till den nya 49 a §. Tillägget innebär emellertid inte någon avvikelse i sak i förhållande till hittills gällande rätt. Enligt 20 § fotografilagen är Stockholms tingsrätt nämligen rätt domstol i de mål som hänvisningen avser.

61 §

Föreskrifterna i 45, 47 och 48 §§ är tillämpliga på framförande, ljudupptagning samt ljudradio- och televisionsutsändning, som äger rum i Sverige. Dessutom tillämpas föreskrifterna i 45 § på framföranden av den som är svensk medborgare eller har sin vanliga vistelseort i Sverige, föreskrifterna i 47 § på ljudupptagningar vars framställare är svensk medborgare eller svensk juridisk person eller har sin vanliga vistelseort i Sverige och föreskrifterna i 48 § på utsändningar av radio- eller televisionsföretag som har sitt säte här i landet. Föreskrifterna i 46 § tillämpas på alla ljudupptagningar och på sådana upptagningar av filmverk vars framställare är svensk medborgare eller svensk juridisk person eller har sin vanliga vistelseort i Sverige liksom på sådana upptagningar av filmverk som äger rum i Sverige.

Föreskrifterna i 49 § tillämpas på arbeten vars framställare är svensk medborgare eller svensk juridisk person eller har sin vanliga

vistelseort i Sverige liksom på arbeten som först utgivits i Sverige.

Av föreskrifterna i 49 a § tillämpas hänvisningen till 50 och 51 §§ på alla fotografiska bilder och övriga föreskrifter på fotografiska bilder

1. vars framställare är svensk medborgare eller har sin vanliga vistelseort i Sverige eller

2. som först har utgivits i Sverige eller samtidigt i Sverige och utomlands eller

3. som har infogats i en byggnad eller annan anordning som är fast förenad med marken, om byggnaden eller anordningen är belägen i Sverige.

Vid tillämpning av tredje stycket 2 anses utgivningen ha skett samtidigt, om bilden har utgivits i Sverige inom trettio dagar efter utgivningen utomlands.

I andra stycket har endast redaktionella justeringar gjorts.

I tredje och fjärde styckena, som är nya, har tagits in regler om vilka fotografiska bilder som är skyddade enligt den nya bestämmelsen i 49 a §. Hänvisningen i 49 a § till 50 och 51 §§ skall tillämpas på alla fotografiska bilder. Motsvarande gäller för verk enligt 60 § tredje stycket. I övrigt motsvarar reglerna helt 22 § fotografilagen; endast redaktionella justeringar har gjorts.

62 §

Regeringen får under förutsättning av ömsesidighet meddela föreskrifter om denna lags tillämpning med avseende på andra länder. Regeringen får också meddela föreskrifter om lagens tillämpning på verk och fotografiska bilder som först har utgivits av en mellanfolklig organisation och på inte utgivna verk och fotografiska bilder som en sådan organisation får ge ut.

I första meningen har endast redaktionella justeringar gjorts.

I andra meningen har fotografiska bilder tillagts. Tillägget innebär emellertid inte någon avvikelse i sak i förhållande till hittills gällande rätt. I 23 § fotografilagen finns nämligen en regel som överensstämmer med denna bestämmelse. I övrigt har endast redaktionella justeringar gjorts.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

1. Denna lag träder i kraft den 1 april 1994, då lagen (1960:730) om rätt till fotografisk bild skall upphöra att gälla.

2. Med de undantag som anges i punkterna 3-7 tillämpas de nya föreskrifterna även på verk och fotografiska bilder som har kommit till före ikraftträdandet.

3. Sådana exemplar av en fotografisk bild som har framställts med stöd av äldre föreskrifter, får även i fortsättningen fritt spridas och

visas. De nya föreskrifterna tillämpas inte heller i övrigt när det gäller åtgärder som har gjorts eller rättigheter som har förvärvats före ikraftträdandet.

4. Bestämmelserna om upphovsrättens giltighetstid i 43 och 44 §§ tillämpas på fotografiska verk som har kommit till före ikraftträdandet endast under förutsättning att skyddstiden enligt äldre bestämmelser inte har löpt ut vid ikraftträdandet.

5. Bestämmelsen om skyddstid i 49 a § tredje stycket tillämpas på fotografiska bilder som har kommit till före ikraftträdandet endast under förutsättning att skyddstiden enligt äldre bestämmelser inte har löpt ut vid ikraftträdandet.

6. Om de nya föreskrifterna i fråga om en viss fotografisk bild medför en kortare skyddstid än den som följer av äldre bestämmelser, skall de äldre bestämmelserna om skyddstid tillämpas.

7. Bestämmelsen i 10 § andra stycket tillämpas inte på kretsmönster som kom till före den 1 april 1987.

Bestämmelserna har behandlats i avsnitt 12 och 13, vartill hänvisas.

15.2 Förslaget till lag om ändring i lagen (1968:430) om mervärdeskatt

2 a §

Med export förstås enligt denna lag att vara levereras eller tjänst tillhandahålls utom landet.

Som export räknas även, om inte annat följer av sjunde stycket eller anvisningarna, leverans av vara inom landet

1) om direkt utförsel av varan ombesörjs av speditör eller fraktförare,

2) till utländsk företagare, som hämtar varan här i landet för direkt utförsel, om varan är avsedd för verksamhet som företagaren bedriver i utlandet,

3) i frihamn om varan ej är avsedd att användas i frihamnen,

4) till fartyg eller luftfartyg i utrikes trafik eller för bruk eller omsättning på sådant fartyg eller luftfartyg,

5) för försäljning i exportbutik enligt 46 § andra stycket tullagen (1987:1065),

6) om varan är personbil eller motorcykel som vid leveransen är införd i exportvagnsförteckning.

Som export räknas även, om inte annat följer av anvisningarna,

1) tjänst som avser fartyg eller luftfartyg i utrikes trafik, härunder inbegripet upplåtelse av hamn eller flygplats, eller tjänst som avser utrustning eller annan vara för användning på sådant fartyg eller luftfartyg,

2) annan tjänst än uthyrning, om tjänsten avser vara, som införts till landet endast för tjänsteprestationen i fråga för att därefter utföras ur landet,

3) förmedling av vara eller av tjänst åt utländsk uppdragsgivare,

4) transport direkt till eller från utlandet eller förmedling av sådan transport,

5) transport eller annan tjänst inom landet som avser importvara eller exportvara och som speditör eller fraktförare tillhandahåller utländsk uppdragsgivare i samband med importen eller utförseln,

6) lastning, lossning eller annan tjänst i hamn- eller flygplatsverksamhet med avseende på vara från eller till utrikes ort,

7) kontroll eller analys av vara åt utländsk uppdragsgivare,

8) lagring eller förvaring av vara åt utländsk uppdragsgivare,

9) annonsering eller annan reklam åt utländsk uppdragsgivare,

10) tjänst som avser fastighet i annat land,

11) produktutveckling, projektering, ritning, konstruktion eller därmed jämförlig tjänst åt utländsk uppdragsgivare,

12) upplåtelse eller överlåtelse åt utländsk användare av rätt till patent, nyttjanderätt till konstruktion eller uppfinning, mönsterrätt, varumärkesrätt, rätt som omfattas av lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk samt rätt att utnyttja sådana system och program för automatisk databehandling som inte är skyddade genom *den lagen*,

13) automatisk databehandling samt utarbetande av system eller program för automatisk databehandling åt utländsk uppdragsgivare,

14) tillhandahållande av information åt utländsk uppdragsgivare,

15) skrivtjänst och översättningstjänst åt utländsk uppdragsgivare,

16) annan tjänst av ekonomisk, juridisk, administrativ eller därmed jämförbar art åt utländsk uppdragsgivare,

17) upplåtelse för trafik av bro eller tunnel mellan Sverige och annat land.

Även omsättning av vara eller tjänst på fartyg eller luftfartyg i utrikes trafik räknas som export. Detsamma gäller reparation och leverans av vara, när tillhandahållandet sker åt utländsk företagare, som ej är skattskyldig, inom ramen för garantiåtagande som gjort av denne.

Som export räknas vidare bärgning och reparation av lastbil, buss eller släpvagn till sådant fordon eller leverans av utrustning till sådant fordon, om fordonet är registrerat eller hemmahörande i annat land och tillhandahållandet sker i anslutning till fordonets användning för yrkesmässig transport här i landet.

Har skattskyldig levererat vara här i landet till köpare som är bosatt utom landet anses leveransen, om ej annat följer av anvisningarna, ha skett genom export under förutsättning att säljaren i sina räkenskaper har antingen ett intyg, utfärdat av en av skattemyndigheten godkänd intygsgivare, som visar att köparen i nära anslutning till leveransen har medfört varan vid utresa ur landet, eller handling som visar att köparen i nära anslutning till leveransen har medfört varan vid inresa i annat land. Finns särskilda skäl kan skattemyndigheten medge att leverans som avses i första meningen anses ha skett genom export även om där angivna handlingar inte förekommer.

Leverans av varor till fartyg på linjer mellan Sverige, Danmark, Finland och Norge för försäljning från kiosk eller liknande försäljningsställe ombord räknas som export enligt andra stycket 3) eller 4) endast då fråga är om spritdrycker, vin, starköl, öl, tobaksvaror, parfym, kosmetiska preparat och toalettmedel samt choklad- och konfektyrvaror.

(Se vidare anvisningarna.)

I *andra stycket 12* har den hittillsvarande hänvisningen till fotografilagen utmönstrats. Detta innebär emellertid inte någon avvikelse i sak i förhållande till hittills gällande rätt. Hänvisningen till upphovsrättslagen avser nämligen bl.a. rätt till fotografier.

60 §

Vid import skall mervärdeskatt erläggas av importören för följande tjänster

1. reklamtjänst,
2. automatisk databehandling och utarbetande av system eller program för automatisk databehandling,
3. tillhandahållande av information,
4. tjänst avseende fastighet i Sverige,
5. skrivtjänst och översättningstjänst,
6. upplåtelse eller överlåtelse av rätt till patent, nyttjanderätt till konstruktion eller uppfinning, mönsterrätt, varumärkesrätt, rätt som omfattas av lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk samt rätt att utnyttja sådana system eller program för automatisk databehandling som inte är skyddade genom *den lagen*,
7. kontroll eller analys av vara,
8. annan tjänst av ekonomisk, juridisk, administrativ eller därmed jämförlig art.

Med import av tjänst avses att en tjänst som skall tillgodogöras inom landet tillhandahålls eller förmedlas av en utländsk företagare som inte är skattskyldig här i landet. Skatteplikten avser endast tjänst som skulle ha varit skattepliktig om den tillhandahållits eller förmedlats av någon som är skattskyldig här i landet.

Skatt enligt denna paragraf skall inte erläggas

1. av staten eller en kommun,
2. av den som, om tjänsten anskaffats inom landet, skulle ha haft rätt till avdrag motsvarande hela den ingående skatten,
3. om importen inte sker i en yrkesmässig verksamhet och dess sammanlagda beskattningsvärde uppgår till högst 30 000 kronor för beskattningsåret.

Skyldighet att erlagga skatt enligt denna paragraf medför inte rätt till avdrag för ingående skatt enligt 17 §. Avser erlagd skatt import av tjänst som delvis är hänförlig till skattepliktig verksamhet, får dock avdrag göras på sätt som anges i *andra stycket tredje meningen* anvisningarna till 17 §.

I *första stycket 6* har den hittillsvarande hänvisningen till fotografilagen utmönstrats. Detta innebär emellertid inte någon avvikelse i sak i förhållande till hittills gällande rätt. Hänvisningen till upphovsrättslagen avser nämligen bl.a. rätt till fotografier.

Anvisningar till 8 §

7. Undantaget från skatteplikt enligt 8 § 5 gäller
 - a) upplåtelse eller överlåtelse av rättighet som omfattas av 1, 4 eller

5 § lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk, dock inte såvitt avser *fotografier*, reklamalster eller system och program för automatisk databehandling och inte heller film, videogram eller annan jämförlig upptagning som avser information,

b) överlåtelse eller import av *sådana* alster av bildkonst som avses i 1 § nämnda lag och som ägs av upphovsmannen eller dennes dödsbo och inte utgör *fotografiska verk*,

c) en utövande konstnärs framförande av ett litterärt eller konstnärligt verk samt rättighet i fråga om ljud- eller bildupptagning av sådant framförande,

d) konserter samt cirkus-, biograf-, teater-, opera-, balett- och därmed jämförliga föreställningar,

e) biblioteksverksamhet i form av tillhandahållande av böcker, tidskrifter, tidningar, ljud- och bildupptagningar, reproduktioner av bildkonst samt bibliografiska upplysningar,

f) arkivverksamhet i form av förvaring och tillhandahållande av arkivhandlingar och uppgifter därur,

g) museiverksamhet i form av utställning för allmänheten och tillhandahållande av föremål för utställning,

h) tjänst avseende framställning, kopiering eller annan efterbehandling av kinematografisk film som avser annat än reklam eller information.

Bestämmelsen har behandlats i avsnitt 10, vartill hänvisas.

15.3 Förslaget till lag om ändring i lagen (1979:611) om upphovsmannakonto

1 §

Vid taxering till statlig och kommunal inkomstskatt kan fysisk person, på de villkor och i den omfattning som anges i denna lag, få uppskov med beskattning av sådan intäkt av näringsverksamhet som tillkommit honom i egenskap av upphovsman enligt lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk (upphovsmannaintäkt). Uppskov medges inte om den skattskyldige har avlidit under beskattningsåret och inte heller om intäkten avser *fotografiska verk*.

Delägare i handelsbolag eller i dödsbo, för vilket reglerna om handelsbolag skall tillämpas, har inte rätt till uppskov för bolagets eller dödsboets inkomst.

Paragrafen har behandlats i avsnitt 10, vartill hänvisas.

15.4 Förslaget till lag om ändring i lagen (1980:612) om Prop. 1993/94:109
medling i vissa upphovsrättstvister

1 §

Denna lag tillämpas när det uppstår en tvist om ingående av ett avtal vilket utgör en förutsättning för en avtalslicens enligt 13 § lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk. Lagen tillämpas även vid motsvarande tvister vilka kan föreligga dels till följd av hänvisningarna till 13 § i 45, 46, 49 och 49 a §§ lagen om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk, dels när avtal om den aktuella exemplarframställningen skall ingås med svenska radio- eller televisionsföretag till följd av företagets rätt enligt 48 § nämnda lag.

Den hittillsvarande hänvisningen i *andra meningen* till en bestämmelse i fotografilagen har bytts ut mot en hänvisning till den nya 49 a § upphovsrättslagen. Detta innebär inte någon avvikelse i sak i förhållande till hittills gällande rätt.

Lagrådsremissens lagförslag

1 Förslag till lag om ändring i lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk

dels att 1, 10, 26 b, 26 d, 58, 61 och 62 §§ skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen skall införas en ny paragraf, 49 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

Den som skapat ett litterärt eller konstnärligt verk har upphovsrätt till verket, *vare sig det utgör* skönlitterär eller beskrivande framställning i skrift eller tal, datorprogram, musikaliskt eller sceniskt verk, filmverk eller alster av bildkonst, byggnadskonst eller brukskonst eller *det* har kommit till uttryck på annat sätt.

Den som *har* skapat ett litterärt eller konstnärligt verk har upphovsrätt till verket *oavsett om det är*

1. skönlitterär eller beskrivande framställning i skrift eller tal,
2. datorprogram,
3. musikaliskt eller sceniskt verk,
4. filmverk,
5. *fotografiskt verk eller något annat* alster av bildkonst,
6. *alster av* byggnadskonst eller brukskonst, eller
7. *verk som* har kommit till uttryck på *något* annat sätt.

Till litterära verk hänförs kartor, samt även andra i teckning eller grafik eller i plastisk form utförda verk av beskrivande art.

Vad som i denna lag sägs om datorprogram skall i tillämpliga delar gälla även förberedande designmaterial för datorprogram.

10 §

Har ett verk registrerats såsom mönster enligt vad därom är stadgat, må utan hinder därav upphovsrätt till verket göras gällande.

Fotografisk bild eller kretsmönster i halvlederprodukter är icke föremål för upphovsrätt enligt denna lag. Om rätten till fotografisk bild och till sådant mönster finns särskilda bestämmelser.

Upphovsrätt till ett verk gäller även om verket har registrerats som mönster.

Upphovsrätt gäller inte till kretsmönster för halvlederprodukter. Om rätten till sådana kretsmönster finns särskilda bestämmelser.

26 b §

Allmänna handlingar skall oavsett upphovsrätten tillhandahållas enligt 2 kap. tryckfrihetsförordningen.

Upphovsrätten till ett fotografiskt verk hindrar inte att verket används i rättsvårdens eller den allmänna säkerhetens intresse.

26 d §

De radio- och televisionsföretag som regeringen i enskilda fall beslutar får sända ut utgivna litterära och musikaliska verk, om avtalslicens gäller enligt 26 i §.

De radio- och televisionsföretag som regeringen i enskilda fall beslutar får sända ut utgivna litterära och musikaliska verk samt offentliggjorda konstverk, om avtalslicens gäller enligt 26 i §.

Första stycket gäller inte sceniska verk och inte heller andra verk om upphovsmannen har förbjudit företaget att sända ut verket eller det av andra skäl finns särskild anledning att anta att han motsätter sig utsändningen. Första stycket gäller inte sådan vidaresändning som avses i 26 f §.

49 a §

Den som har framställt en fotografisk bild har uteslutande

rätt att framställa exemplar av bilden och göra den tillgänglig för allmänheten. Rätten gäller oavsett om bilden används i ursprungligt eller ändrat skick och oavsett vilken teknik som utnyttjas.

Med fotografisk bild avses även en bild som har framställts genom ett förfarande som är jämförligt med fotografi.

Rätten enligt första stycket gäller till dess femtio år har förflutit efter det år då bilden framställdes.

Bestämmelserna i 2 § andra och tredje styckena, 3, 7-9 och 11 §§, 12 § första stycket, 13, 15, 16, 18-20 och 23 §§, 24 § första stycket, 25-26 b, 26 d-26 f, 26 i-28, 31-38, 41, 42 och 50-52 §§ skall tillämpas beträffande bilder som avses i denna paragraf. Är en sådan bild föremål för upphovsrätt, får den också göras gällande.

58 §

Rätt domstol i mål om ljudradio- eller televisionsutsändning i strid mot denna lag är Stockholms tingsrätt. Detsamma gäller i mål om ersättning som avses i 18 §, 26 a § första stycket, 26 i § tredje stycket eller 47 § och i mål i vilket motsvarande ersättning begärs på grund av en hänvisning i 45, 46, 48 eller 49 § samt i mål om ersättning för en sådan vidareändring som avses i 26 f §.

Rätt domstol i mål om ljudradio- eller televisionsutsändning i strid mot denna lag är Stockholms tingsrätt. Detsamma gäller i mål om ersättning som avses i 18 §, 26 a § första stycket, 26 i § tredje stycket eller 47 § och i mål i vilket motsvarande ersättning begärs på grund av en hänvisning i 45, 46, 48, 49 eller 49 a § samt i mål om ersättning för en sådan vidareändring som avses i 26 f §.

61 §

Föreskrifterna i 45, 47 och 48 §§ är tillämpliga på framförande, ljudupptagning samt ljudradio- och televisionsutsändning, som äger rum i Sverige. Dessutom tillämpas föreskrifterna i 45 § på framföranden av den som är svensk medborgare eller har sin vanliga vistelseort i Sverige, föreskrifterna i 47 § på ljudupptagningar vars framställare är svensk medborgare eller svensk juridisk person eller har sin vanliga vistelseort i Sverige och föreskrifterna i 48 § på utsändningar av radio- eller televisionsföretag som har sitt säte här i landet. Föreskrifterna i 46 § tillämpas på alla ljudupptagningar och på sådana upptagningar av filmverk vars framställare är svensk medborgare eller svensk juridisk person eller har sin vanliga vistelseort i Sverige liksom på sådana upptagningar av filmverk som äger rum i Sverige.

Vad i 49 § stadgas är tillämpligt på arbete, framställt av svensk medborgare eller svensk juridisk person eller av den som här har sin vanliga vistelseort, så ock eljest på arbete som först utgivits i Sverige.

Föreskrifterna i 49 § tillämpas på arbeten vars framställare är svensk medborgare eller svensk juridisk person eller har sin vanliga vistelseort i Sverige liksom på arbeten som först utgivits i Sverige.

Av föreskrifterna i 49 a § tillämpas hänvisningen till 50 och 51 §§ på alla fotografiska bilder och övriga föreskrifter på fotografiska bilder

1. vars framställare är svensk medborgare eller har sin vanliga vistelseort i Sverige eller

2. som först har utgivits i Sverige eller samtidigt i Sverige och utomlands eller

3. som har infogats i en byggnad eller annan anordning som är fast förenad med marken, om byggnaden eller anordningen är belägen i Sverige.

Vid tillämpning av tredje stycket 2 anses utgivningen ha skett samtidigt, om bilden har utgivits i Sverige inom trettio dagar efter utgivningen utomlands.

62 §

Regeringen *äger*, under förutsättning av ömsesidighet, meddela föreskrifter om denna lags tillämpning med avseende *å annat land*. Föreskrift *må* och *meddelas* om tillämpning av lagen på verk, som först utgivits av mellanfolklig organisation, samt *på icke utgivet verk, som dylik organisation äger utgiva*.

Regeringen *får* under förutsättning av ömsesidighet meddela föreskrifter om denna lags tillämpning med avseende *på andra länder*. Regeringen *får också meddela föreskrifter om lagens tillämpning* på verk och *fotografiska bilder* som först *har* utgivits av *en* mellanfolklig organisation och *på inte utgivna verk och fotografiska bilder som en sådan organisation får ge ut*.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 april 1994, då lagen (1960:730) om rätt till fotografisk bild skall upphöra att gälla.
 2. Med de undantag som anges i punkterna 3-7 tillämpas de nya föreskrifterna även på verk och fotografiska bilder som har kommit till före ikraftträdandet.
 3. Sådana exemplar av en fotografisk bild som har framställts med stöd av äldre föreskrifter, får även i fortsättningen fritt spridas och visas. De nya föreskrifterna tillämpas inte heller i övrigt när det gäller åtgärder som har gjorts eller rättigheter som har förvärvats före ikraftträdandet.
 4. Bestämmelserna om upphovsrättens giltighetstid i 43 och 44 §§ tillämpas på fotografiska verk som har kommit till före ikraftträdandet endast under förutsättning att skyddstiden enligt äldre bestämmelser inte har löpt ut vid ikraftträdandet.
 5. Bestämmelsen om skyddstid i 49 a § tredje stycket tillämpas på fotografiska bilder som har kommit till före ikraftträdandet endast under förutsättning att skyddstiden enligt äldre bestämmelser inte har löpt ut vid ikraftträdandet.
 6. Om de nya föreskrifterna i fråga om en viss fotografisk bild medför en kortare skyddstid än den som följer av äldre bestämmelser, skall de äldre bestämmelserna om skyddstid tillämpas.
 7. Bestämmelsen i 10 § andra stycket tillämpas inte på kretsmönster som kom till före den 1 april 1987.

Härigenom föreskrivs att 2 a och 60 §§ samt punkt 7 av anvisningarna till 8 § lagen (1968:430) om mervärdeskatt skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 a §

Med export förstås enligt denna lag att vara levereras eller tjänst tillhandahålls utom landet.

Som export räknas även, om inte annat följer av sjunde stycket eller anvisningarna, leverans av vara inom landet

1) om direkt utförsel av varan ombesörjs av speditör eller fraktförare,

2) till utländsk företagare, som hämtar varan här i landet för direkt utförsel, om varan är avsedd för verksamhet som företagaren bedriver i utlandet,

3) i frihamn om varan ej är avsedd att användas i frihamnen,

4) till fartyg eller luftfartyg i utrikes trafik eller för bruk eller omsättning på sådant fartyg eller luftfartyg,

5) för försäljning i exportbutik enligt 46 § andra stycket tullagen (1987:1065),

6) om varan är personbil eller motorcykel som vid leveransen är införd i exportvagnsförteckning.

Som export räknas även, om inte annat följer av anvisningarna,

1) tjänst som avser fartyg eller luftfartyg i utrikes trafik, härunder inbegripet upplåtelse av hamn eller flygplats, eller tjänst som avser utrustning eller annan vara för användning på sådant fartyg eller luftfartyg,

2) annan tjänst än uthyrning, om tjänsten avser vara, som införts till landet endast för tjänsteprestationen i fråga för att därefter utföras ur landet,

3) förmedling av vara eller av tjänst åt utländsk uppdragsgivare,

4) transport direkt till eller från utlandet eller förmedling av sådan transport,

5) transport eller annan tjänst inom landet som avser importvara eller exportvara och som speditör eller fraktförare tillhandahåller utländsk uppdragsgivare i samband med importen eller utförseln,

6) lastning, lossning eller annan tjänst i hamn- eller flygplatsverksamhet med avseende på vara från eller till utrikes ort,

7) kontroll eller analys av vara åt utländsk uppdragsgivare,

- 8) lagring eller förvaring av vara åt utländsk uppdragsgivare,
9) annonsering eller annan reklam åt utländsk uppdragsgivare,
10) tjänst som avser fastighet i annat land,
11) produktutveckling, projektering, ritning, konstruktion eller därmed jämförlig tjänst åt utländsk uppdragsgivare,
12) upplåtelse eller överlåtelse åt utländsk användare av rätt till patent, nyttjanderätt till konstruktion eller uppfinning, mönsterrätt, varumärkesrätt, rätt som omfattas av lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk *eller av lagen (1960:730) om rätt till fotografisk bild* samt rätt att utnyttja sådana system och program för automatisk databehandling som inte är skyddade genom *förstnämnda lag*,
12) upplåtelse eller överlåtelse åt utländsk användare av rätt till patent, nyttjanderätt till konstruktion eller uppfinning, mönsterrätt, varumärkesrätt, rätt som omfattas av lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk samt rätt att utnyttja sådana system och program för automatisk databehandling som inte är skyddade genom *den lagen*,
13) automatisk databehandling samt utarbetande av system eller program för automatisk databehandling åt utländsk uppdragsgivare,
14) tillhandahållande av information åt utländsk uppdragsgivare,
15) skrivtjänst och översättningstjänst åt utländsk uppdragsgivare,
16) annan tjänst av ekonomisk, juridisk, administrativ eller därmed jämförbar art åt utländsk uppdragsgivare,
17) upplåtelse för trafik av bro eller tunnel mellan Sverige och annat land.

Även omsättning av vara eller tjänst på fartyg eller luftfartyg i utrikes trafik räknas som export. Detsamma gäller reparation och leverans av vara, när tillhandahållandet sker åt utländsk företagare, som ej är skattskyldig, inom ramen för garantiåtagande som gjort av denne.

Som export räknas vidare bärgning och reparation av lastbil, buss eller släpvagn till sådant fordon eller leverans av utrustning till sådant fordon, om fordonet är registrerat eller hemmahörande i annat land och tillhandahållandet sker i anslutning till fordonets användning för yrkesmässig transport här i landet.

Har skattskyldig levererat vara här i landet till köpare som är bosatt utom landet anses leveransen, om ej annat följer av anvisningarna, ha skett genom export under förutsättning att säljaren i sina räkenskaper har antingen ett intyg, utfärdat av en av skattemyndigheten godkänd intygsgivare, som visar att köparen i nära anslutning till leveransen har medfört varan vid utresa ur landet, eller handling som visar att

köparen i nära anslutning till leveransen har medfört varan vid inresa i annat land. Finns särskilda skäl kan skattemyndigheten medge att leverans som avses i första meningen anses ha skett genom export även om där angivna handlingar inte förekommer.

Leverans av varor till fartyg på linjer mellan Sverige, Danmark, Finland och Norge för försäljning från kiosk eller liknande försäljningsställe ombord räknas som export enligt andra stycket 3) eller 4) endast då fråga är om spritdrycker, vin, starköl, öl, tobaksvaror, parfymer, kosmetiska preparat och toalettmiddel samt choklad- och konfektyrvaror.

(Se vidare anvisningarna.)

60 §

Vid import skall mervärdeskatt erläggas av importören för följande tjänster

1. reklamtjänst,
2. automatisk databehandling och utarbetande av system eller program för automatisk databehandling,
3. tillhandahållande av information,
4. tjänst avseende fastighet i Sverige,
5. skrivtjänst och översättningstjänst,
6. upplåtelse eller överlåtelse av rätt till patent, nyttjanderätt till konstruktion eller uppfinning, mönsterrätt, varumärkesrätt, rätt som omfattas av lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk *eller av lagen (1960:730) om rätt till fotografisk bild* samt rätt att utnyttja sådana system eller program för automatisk databehandling som inte är skyddade genom *lagen om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk*,
6. upplåtelse eller överlåtelse av rätt till patent, nyttjanderätt till konstruktion eller uppfinning, mönsterrätt, varumärkesrätt, rätt som omfattas av lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk samt rätt att utnyttja sådana system eller program för automatisk databehandling som inte är skyddade genom *den lagen*,
7. kontroll eller analys av vara,
8. annan tjänst av ekonomisk, juridisk, administrativ eller därmed jämförlig art.

Med import av tjänst avses att en tjänst som skall tillgodogöras inom landet tillhandahålls eller förmedlas av en utländsk företagare som inte är skattskyldig här i landet. Skatteplikten avser endast tjänst som skulle ha varit skattepliktig om den tillhandahållits eller

förmedlats av någon som är skattskyldig här i landet.

Skatt enligt denna paragraf skall inte erläggas

1. av staten eller en kommun,
2. av den som, om tjänsten anskaffats inom landet, skulle ha haft rätt till avdrag motsvarande hela den ingående skatten,
3. om importen inte sker i en yrkesmässig verksamhet och dess sammanlagda beskattningsvärde uppgår till högst 30 000 kronor för beskattningsåret.

Skyldighet att erlægga skatt enligt denna paragraf medför inte rätt till avdrag för ingående skatt enligt 17 §. Avser erlagd skatt import av tjänst som delvis är hänförlig till skattepliktig verksamhet, får dock avdrag göras på sätt som anges i andra stycket tredje meningen anvisningarna till 17 §.

Anvisningar till 8 §

7. Undantaget från skatteplikt enligt 8 § 5 gäller

<p>a) upplåtelse eller överlåtelse av rättighet som omfattas av 1, 4 eller 5 § lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk, dock inte såvitt avser reklamalster eller system och program för automatisk databehandling och inte heller film, videogram eller annan jämförlig upptagning som avser information,</p>	<p>a) upplåtelse eller överlåtelse av rättighet som omfattas av 1, 4 eller 5 § lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk, dock inte såvitt avser <i>fotografier</i>, reklamalster eller system och program för automatisk databehandling och inte heller film, videogram eller annan jämförlig upptagning som avser information,</p>
---	---

<p>b) överlåtelse eller import av <i>sådant</i> alster av bildkonst som avses i 1 § nämnda lag och som ägs av upphovsmannen eller dennes dödsbo,</p>	<p>b) överlåtelse eller import av <i>sådana</i> alster av bildkonst som avses i 1 § nämnda lag och som ägs av upphovsmannen eller dennes dödsbo <i>och inte utgör fotografiska verk</i>,</p>
--	--

c) en utövande konstnärs framförande av ett litterärt eller konstnärligt verk samt rättighet i fråga om ljud- eller bildupptagning av sådant framförande,

d) konserter samt cirkus-, biograf-, teater-, opera-, balett- och därmed jämförliga föreställningar,

e) biblioteksverksamhet i form av tillhandahållande av böcker, tidskrifter, tidningar, ljud- och bildupptagningar, reproduktioner av bildkonst samt bibliografiska upplysningar,

f) arkivverksamhet i form av förvaring och tillhandahållande av arkivhandlingar och uppgifter därur,

g) museiverksamhet i form av utställning för allmänheten och tillhandahållande av föremål för utställning,

h) tjänst avseende framställning, kopiering eller annan efterbehandling av kinematografisk film som avser annat än reklam eller information.

Denna lag träder i kraft den 1 april 1994.

Härigenom föreskrivs att 1 § lagen (1979:611) om upphovsmannakonto skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

Vid taxering till statlig och kommunal inkomstskatt kan fysisk person, på de villkor och i den omfattning som anges i denna lag, få uppskov med beskattning av sådan intäkt av näringsverksamhet som tillkommit honom i egenskap av upphovsman enligt lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk (upphovsmannaintäkt). Uppskov medges inte om den skattskyldige har avlidit under beskattningsåret.

Vid taxering till statlig och kommunal inkomstskatt kan fysisk person, på de villkor och i den omfattning som anges i denna lag, få uppskov med beskattning av sådan intäkt av näringsverksamhet som tillkommit honom i egenskap av upphovsman enligt lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk (upphovsmannaintäkt). Uppskov medges inte om den skattskyldige har avlidit under beskattningsåret *och inte heller om intäkten avser fotografiska verk.*

Delägare i handelsbolag eller i dödsbo, för vilket reglerna om handelsbolag skall tillämpas, har inte rätt till uppskov för bolagets eller dödsboets inkomst.

Denna lag träder i kraft den 1 april 1994.

Härigenom föreskrivs att 1 § lagen (1980:612) om medling i vissa upphovsrättstvister skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

Denna lag tillämpas när det uppstår en tvist om ingående av ett avtal vilket utgör en förutsättning för en avtalslicens enligt 13 § lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk. Lagen tillämpas även vid motsvarande tvister vilka kan föreligga dels till följd av hänvisningarna till 13 § i 45, 46 och 49 §§ lagen om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk och i 7 a § lagen (1960:730) om rätt till fotografisk bild, dels när avtal om den aktuella exemplarframställningen skall ingås med svenska radio- eller televisionsföretag till följd av företagets rätt enligt 48 § lagen om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk.

Denna lag tillämpas när det uppstår en tvist om ingående av ett avtal vilket utgör en förutsättning för en avtalslicens enligt 13 § lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk. Lagen tillämpas även vid motsvarande tvister vilka kan föreligga dels till följd av hänvisningarna till 13 § i 45, 46, 49 och 49 a §§ lagen om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk, dels när avtal om den aktuella exemplarframställningen skall ingås med svenska radio- eller televisionsföretag till följd av företagets rätt enligt 48 § nämnda lag.

Denna lag träder i kraft den 1 april 1994.

Lagrådet

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 1993-11-15

Närvarande: f.d. regeringsrådet Bengt Hamdahl, justitierådet Bo Svensson, regeringsrådet Arne Bækkevold.

Enligt en lagrådsremiss den 21 oktober 1993 (justitiedepartementet) har regeringen beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till lag om ändring i lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk, m.m.

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av hovrättsassessorn Magnus Widebeck.

Lagrådet lämnar förslagen utan erinran.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 2 december 1993

Närvarande: statsrådet B. Westerberg, ordförande, och statsråden Friggebo, Johansson, Laurén, Hörnlund, Olsson, Svensson, af Ugglas, Dinkelspiel, Hellsvik, Wibble, Björck, Davidson, Könberg, Odell, Lundgren, Unckel, P. Westerberg

Föredragande: statsrådet Laurén

Regeringen beslutar proposition 1993/94:109 Fotografirättens integration i upphovsrättslagen.